

ΠΜΗΝΙΑΙΟ
ΧΡΟΝΟΣ Α΄**Ν**ΛΟΓΟΤΕΝΙΚΟ
ΦΥΛΛΟ 6
ΑΠΡΙΛΗΣ 1929**Ο****Η**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄

Ἀνάγκη γιὰ φῶς ἢ ἐντολὴ τῆς ζωῆς... (Henrik Ibsen)

ΟΛΑ Τ' ΑΗΔΟΝΙΑ

Ἔολε τ' ἀηδόνια, καλή μου,
δὲν κελαῖδουὺν ὅμοια. Εἶν' ἄλλα
ποῦ μᾶς χαρίζουν τὴ γλύκα
σὰ διαλεχτὴ, στάλα στάλα.

Ἄλλα τὴ χύνουν περίσσια
τρέλα, φωτιά, ποταμός,
γλύκα σὰ μπάλαμο τοῦ ὕπνου,
γλύκα ἑνὸς γάμου χορός,

γλύκα σὰ γέλια ἀπὸ χεῖλια
κόρης φιλιὰ ποῦ διψοῦν
γλύκα γητιὰ τῆς ἀγάπης,
γλύκα νερὰ ποῦ κυλοῦν,

γλύκα δροσιὰ στὸ λιοπύρι
γλύκα κρασί ποῦ μεθᾶ,
γλύκα σὰ δάκρυα ποῦ λιώνουν
πέτρα βαρειά στὴν καρδιά,

γλύκα σὰν ξάφνιασμ' ἀνθρώπου
κρυφὸ χουράφι ποῦ βρῆ...
-Ἔολε τ' ἀηδόνια καλή μου,
μιὰ δὲν τὰ καίει μουσική.

Ξέρω ἐν' ἀηδόνι μιὰ νύχτα
μέσα σὲ πράσινη ἐρμιά
ξένο, μονάκριβο, ἀσώπαστο.
Δὲν τὸ ξανάκουσα πιά.

Νά ἦταν ἀηδόνι σὰν τ' ἄλλα;
Ἦχι, ὄχι, τρεῖς φορές ὄχι,
δὲν ἐκελαῖδα σὰν τ' ἄλλα
μέσ' στὴν κρυφοῦλα του κόχη.

Ἔσπερνες ἀνείπωτο καί
μέσα στοὺς ἀγραφους ἤχους
κάτι ποῦ ἀπέλιξε θεῖους
καὶ τῶν Ὀμήρων τοὺς στίχους.

Ἦταν τ' ἀηδόνι ἓνα θᾶμα ;
Νά ἦταν τὸ θᾶμα ἡ ψυχὴ μου;
Ποιὸς θὰ τὸ πῆ; Δὲν εἶν' ὅμοια
ὄλα τ' ἀηδόνια, καλή μου.

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ Μ. ΚΑΝΕΛΛΗ

Ἦρθες σὰν ἀπ' τὴν κόλαση βγαλμένος,
Στὸ καθαρτήριο εἰοῦτο, ναυαγός.
Ὡραῖος, γαλαξοαίματος τὸ γένος,
Καὶ δυνατὸς σὰν ἀπὸ χάλυβα, στιλπνός.

Κ' ἐξάφνισες, σὰν ἕνας γυμνὸς ξένος
ὅπου προσβάλλει τὸ ἦθος μας μωρός
Πῶ κ' ἀπ' τὸν ὄχλο, ὁ νοικοκυρεμένος
Ποῦ σκιάζεται σὰν ἔνοχος τὸ φῶς.

Μ' ἀλήθειά, ὅποιο σου κίνημα, τί χάριμα
Τὸ ἀγαματένιο διάγραμμά σου, τί στολή,
Τί θούριο κόρνο ἢ εὐμολπη φωνή σου!

Κι' ὅμως, ἐνῶ σὰν ἥρωας πὰ σταῖσμα,
Πεονᾶς, φορεῖς στὴ νέα σου κεφαλή,
Λουλούδια ζοφερό, σὰ μιᾶς ἀβύσσου.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΤΟ ΘΕΡΙΟ

Ὅποιος περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο στεκόταν
γιὰ νὰ ἴδει. Μπροστὰ ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα ἕνα
μεγάλο ἡμικύκλιο εἶχε σχηματισθεῖ ἀπὸ κάθε
λαγῆς ἀνθρώπους ποὺ ἐκοίταζαν κάτι μὲ προσο-
χή κ' ἀνησυχία. Ὁ δρομῆκος ἦταν φτωχικὸς
καὶ τὸν ἐφώτιζαν οἱ τελευταῖες ἀκτίνες τοῦ ἡ-
λιου.

Τὰ παιδιὰ γυρνώντας ἀπὸ τὸ σχολεῖο, τὰ
κοριτσόπουλα ἀπὸ τὰ μαγαζιά καὶ τὰ ἐργαστή-
ρια, οἱ νοικοκυραῖοι τῆς γειτονιάς, οἱ ἐργάτες,
οἱ χασομέρηδες, πλησίαζαν νὰ ρίξουν μιὰ ματιά
καὶ καθηλωνόντουσαν ἐκεῖ γιὰ νὰ παρακολουθή-
σουν τὴ σκηνή ὡς τὸ τέλος. Μπροστὰ-μπροστὰ
στὸν κύκλο ξεχώριζαν δυὸ χωροφύλακες.

Τὸ ἕνα φύλλο τῆς αὐλόπορτας ἦταν ἀνοιχτὸ
κ' ἐκεῖ ἕνα σκυλί στεκόταν. Ἦταν ἕνα μεγάλο
δρώμικο σκυλί μὲ βλέμμα ἀποχανωμένο. Τὸ
μεγάλο κεφάλι του ἦταν βαρὺ καὶ ὄλο ἐγερνε
σὰ νὰ νύσταζε. Θι ἦταν κάποτε ἄσπρο, τώρα ὁ-
μῶς εἶχε πάρει ἕνα χρώμα ἀδέσιο. Τὰ κόκ-
καλά του πετούσαν στὰ πλευρά καὶ ἡ σκόνη
καὶ τὰ σκουπίδια κρεμόντουσαν στὰ σκέλια του
σὰν ἀράχνες. Στεκόταν ἀκίνητο, σὰν ἀγαλμα.
Πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα διακρινόταν ἡ μι.ρὴ αὐ-
λή μὲ κἀνα-δυὸ σιδερένια τραπεζάκια, ἄδεια,
μερικὲς καρτέλες, παρέχε στίβες ξύλα καὶ κίρ-
θουνα, κεραμίδια, τούβλα καὶ στὸ δάθος δεξιά
τὰ βαρέλια.

Ἐκεῖ ἀπὸ κάτω, μονάχος μέσα στὴν ἐρημη
αὐλίστα ἕνας ἀνθρωπάκος καθόταν, φτωχοντυ-
μένος καμπούρικος, ποὺ ἄλεθε καφφέ.

Μιὰ χοντρή γυναῖκα, ἀριστερά, στὸ παρά-

θυρο τοῦ ἰσόγειου ποὺ ἔβλεπε στὴν αὐλή, εἶχε
κρεμαστὴ ὡς τὴν κοιλιά καὶ ἔκανε χειρονομίες
ἀνησυχίας.

— Ἐλάτε λοιπόν, ἔλεγε μὲ μιὰ στριγγιά φω-
νή, τί καθόσαστε; . . . κάνετε τίποτα λοιπόν!
τί τ' ἀφίνετε ἔτσι! . . . ἐμπρός. . .

Καὶ ὕστερα, μὲ ἀγανάκτηση:

— . . . Πότε θὰ τὸ πιάσετε; ὅταν θὰ μ' ἔχει
φάει!

Βρέθηκε ἕνας γενναῖος

— Δὲν σὲ τρώει, κυρά μου.

Μὰ σὰς λέω πὼς θι πιθόξαι ἀπὸ τὸ μέσα
παράθυρο. Δὲν ξέρετε σεις . . . Ἡ πόρτα θγαί-
νει στὴν αὐλή, ἀπὸ ποῦ θέλετε νὰ φύγω.

Κάποιος ψύχραιμος τῆς εἶπε:

— Νὰ κάτσεις αὐτοῦ ποὺ κάθεται.

— Ἐνας λόγος εἶνε! . . .

Οἱ χωροφύλακες κρατοῦσαν ἕνα σκονιὲ μὲ
θηλειά, εἶδος λάζου καὶ κάθε τόσο, μουλωχτά,
προχωροῦσαν λιγα βήματα στὶς μύτες καὶ γρή-
γορα ἔριχναν τὴν θηλειά. Μὰ τὸ ἔκαναν τόσο
ἀδέξια ποὺ ἐκείνη ἢ κυλοῦσε πάνω στὸ βαρὺ
κεφάλι τοῦ ζώου ἢ στεκότανε στὴν κορυφή,
στραβά, μ' ἕνα τρόπο ἀρκετὶ κωμικὸ, σὰν κα-
πελλάκι.

— Δυσιασμένο εἶνε, καλέ; ρώτησε μὲ φρένη
ἡ Μίνα τὸν μπακαλόγατο.

Τὸ παιδί τὴν ἐκοίταξε μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ
μιὰ μυρωδιά μπακαλικῆς θγήκε ἀπὸ πάνω του.
Τὴν εἶδε μικρὴ καὶ δὲν καταδέχτηκε νὰ ἀπαν-
τήσῃ.

Οἱ ἄλλοι ἔδιναν συμβουλές.

— Μὰ δὲν κάνετε ἔτσι τίποτα, ἔλεγε κά-
ποιος πολίτης μὲ σκληρὸ καὶ μαῦρα ρούχα. Εἶ-
νε ἀδύνατον νὰ πετύχετε. Ἡ θηλειά βλέπετε ὅτι
δὲν πιάνει. . .

— Τί θέλεις νὰ γίνει κύριος;

— Ἀπλούστατα, νά. . . νὰ πᾶει ἕνας πάνω ἀ-
πὸ τὴν πόρτα, καθαλλικευτὰ καὶ νὰ τοῦ τὴν
περάσει στὸ λαϊμὸ μὲ τρόπο. . .

— Πᾶς ἐσύ;

Καὶ πάλι, μουλωχτά οἱ χωροφύλακες προ-
χωροῦσαν, ἔριχναν καὶ ἀποτύχαιναν.

— Ἀχ Θεέ μου, εἶπε ἡ χοντρή γυναῖκα, θὰ
ἔρθει ἡ νύχτα καὶ δὲν θὰ προφτάσετε νὰ τὸ
πιάσετε. Θὰ μείνει ἐκεῖ!.. Ἐχουνε δυὸ ὥρες
ποὺ πολεμᾶνε!..

— Αὐτὰ τὰ σκυλιὰ ἄς φαίνονται ἔτσι, δαγ-
κόνουν ἄσχημα, ἐπικίνδυνα, ἐμπιστευόταν κά-
ποιος στὸν πλαϊνὸ του. Θυμᾶμαι μιὰ φορὰ. . .

— Ἐκεῖνον ἐκεῖ μέσα, εἶπε κάποιος κύριος
προχωρώντας καὶ ἔδειξε τὸν ἀνθρωπάκο ποὺ κα-
θόταν στὴν αὐλή, τί τὸν φιλάτε! Γιατί δὲν τοῦ
φωναίετε νὰ βοηθήσει. Ἄς τὸ διώξει ἀπὸ μέσα,
ἄς τὸ χτυπήσει. Ἐ, μάστορη, ἐσύ!..

Τὰ κορίτσια ἐγέλασαν.

Ὁ ἀνθρωπάκος δὲν ἄκουγε. Ἦσυχος ἄλεθε
τὸν καφφέ του. Ἡ ὄψη του ἦταν ἡρεμὴ καὶ τὸ
μόνο αἶμα πάνω τῆς ἦσαν τὰ ἀξύριστα γένεια
του καὶ τὰ μουστάκια του ποὺ τὸν ἔκαναν νὰ
μοιάζει σὰν σκαντζόχοιρος. Τὸ κεφάλι του ἦταν
χωμένο ἀνάμεσα στοὺς ὄμους. Παρακολουθοῦσε
μὲ τὸ βλέμμα, ἀδιάφορος, τὴ σκηνή.

— Δὲν ἀκούει. . . εἶνε κουφός, εἶπε ὁ μπακα-
λόγατος.

— Ἐ!.. ἐσένα λέμε!

— Εἶνε ἡλίθιος θαρρῶ, εἶπε κάποιος ἄλλος.
Ἡ χοντρή γυναῖκα περίμενε πάντα μὲ ἀγω-
νία. Καὶ νύχτωνε. . .

Ἐνας εἶχε μιὰ καλὴν ἰδέα: Ἐπήραν ἕνα
μπαστοῦνι, ἔδεσαν στὴν ἄκρη του τὸ σκονιὲ καὶ
ὁ χωροφύλακας τὸ πῆρε στὰ χέρια του καὶ προ-
χώρησε ἔριζα στὸν τοῖχο. Ἐκεῖ τὸ ὕψωσε καὶ
ἄρχισε μὲ τὴν κρεμασμένη θηλειά νὰ ψαρεύει τὸ
ἄθλιο κεφάλι. Οἱ θεατὲς ἐγέλασαν.

Μὰ δὲν ἦταν εὐκόλη δουλειά. Πάλι γλυ-
τροῦσε ἡ θηλειά καὶ τὸ σκυλί στεκόταν ἀσάλευ-
το, φοβερό. Αὐτὴ ἡ ὑποὺλῃ του στάση!.. Ὁ ἀν-
θρωπάκος σηκώθηκε ἀπὸ μέσα, Ὅλοι ἐκοίτα-
ζαν μ' ἐλπίδα.

Περπατοῦσε ἀργά, ἀβέβαια. σὰν τὰ μικρὰ
παιδάκια. Ἦταν κοντούλης καὶ κωμικός. Χωρὶς
ν' ἀφίσει ἀπὸ τὸ χέρι τὸν μύλο, πλησίασε τὸ
σκυλί, ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ τὸ ἐχάιδεψε
στὴν πλάτη. Στράφηκε πάλι καὶ ξαναγύρισε στὴ
θέση του.

Σιωποῦσαν.

— Τὸν ἀλιτήριο, εἶπε τέλος ἕνας μὲ ἀγανά-
κτηση.

— Τὸν βλάκα! εἶπε ἄλλος.

Ὁ χωροφύλακας ἄλλαξε χέρι καὶ πάλι δο-
κίμασε. Ἄξαφνα, μὲ μιὰν αἰώρηση, τὸ σκονιὲ
ἐπέρασε ἀπὸ τὸ μουσοῦδι γύρω στὸ λαϊμὸ. Ὅ-
λοι ἀναστέναξαν μὲ ἀνακούφιση.

Στεκόταν ἀσάλευτο.

— Τραβάτε τώρα, ἐδήγησε ὁ κύριος.

Τὸ ζῶο ὅμως ἔσκυψε τὸ κεφάλι, ἐνοιωσε τὴ
θηλειά, ἀνασείσθηκε καὶ ὄρμησε μπροστὰ.

Κόντεψαν νὰ σκοτωθοῦνε. Ἡ ἀν μιὰ ἀφάν-
ταστη φυγή. Ὁ κύριος ἀγκάλιασε τὸν μπακα-
λόγατο καὶ φεύγοντας τὸν ἐκρατοῦσε γιὰ ἀσπί-
δα. Ἡ Κικὴ ἐγλύστρησε καὶ τῆς ἔφυγε τὸ
σκαρπινάκι τῆς. Ὁ ἕνας χωροφύλακας ξαπλώ-
θηκε χάμου φαρδὸς-πλατύς.

Τὸ ζῶο ἔτρεξε, βαρειά, ἀδέξια πρὸς τὴν πά-
ροδο καὶ ἐπῆρε τὸν κατήφορο. Τὸ σκονιὲ ἔμενε
στὸ λαϊμὸ του καὶ πίσω του σερνόταν τὸ μπα-
στοῦνι χοροπηδώντας στὶς πέτρες τοῦ δρόμου.
Ὁ ἄλλος χωροφύλακας, ἅμα τὸ εἶδε σὲ λίγη ἀ-
πόσταση, ἔτρεξε πίσω.

Νύχτωνε καὶ ἡ χοντρή γυναῖκα ἐμπῆκε μέ-
σα. Ὅλοι ἀπομακρυνόντουσαν σὲ ὀμίλους, συ-
ζητώντας. Καὶ μόνο μέσα στὴν ἐρημικὴ αὐλή
τὸ ἀνθρωπάκι, ἀλέθοντας πάντα τὸν καφφέ του,
γελοῦσε. . . γελοῦσε σιωπηλά.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΦΟΒΟΣ

Ποῦθε νὰ μπῆκε ὁ φόβος στὴν ψυχὴ
καὶ μοῦ τὴ σφίγγει; ὦ στέργε ν' ἀπαλύνεις,
στερνὴ μου Χόρη, αὐτὴ τὴ στοναχὴ,
σοφὴ μου πείρα, βοήθα με' τί ἐγίνης;

— Παθητικὴ κάπια ὦρα σὰν κ' αὐτὴ
τὴ ζωὴ μου θὰν τὴ ρίξω στοὺς ἀέρες.
Κάπου μεσ' τὸ κενὸ θὰ σορολιστεῖ,
μ' ὄλες τῆς ἡ ψυχὴ μου τίς φοβέρες.

Κρότος ποῦ θὰ χαθεῖ στὰ ζοφερά
μέσα χιή καὶ στὴν ἡσυχί τὴ Φύση,
ἡ καρδιά μου θὰ σπάσει βροντερά
κ' ἀναντίλαλος ὁ ἦχος τῆς θὰ σβύσει. —

Ὡ πράϊνε, πράϊνε, Μοῦσα τῶν λυγμῶν,
τὴν τραγμένη σου ὄψη αὐτὴ τὴν ὦρα.
Ἐνα μαῦρο πουλὶ μὲ φτάνει ὠχρόν
νὰ κρούει φριχτὰ τὸ μέτωπό μου τώρα

ΜΙΝΩΣ ΖΩΤΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ

Τραγουδιστές τ' απόκοσμου φανταστικού ονείρου
πρός τ' άγιο φώς που γιορτινά μακρυνά ν' αναριγεί
μεθυσμένοι στ' άρωμα κάποιου υπερκόσμιου μύθου
στρατολάτες διαβαίνουμε ζωσμένοι στη σιγή.

Ο νοῦς πάνου στα σύννεφα τὰ πόδια 'πά' στη γῆ
κι' όσα χαχανιτά ξεσποῦν στοῦ διάβα μας τριγύρου
φλογίζουνε στοῦ θῶου μας μ' άστήρευτη πηγή
κάθε άγιο φωτοβόλημα χριστιανικοῦ μαρτύρου.

Τραγουδιστές—γέροι και νεοὶ τραβάμε ὅλοι μαζὺ
μποέμ, αλήτες, ξώτρολλοι, ἀρχαριοὶ και δασκάλοι
καβάλλα 'πά' στη δόξα μας' κι' ὄσο ἡ ἐλπίδα ζεῖ

Ἀκούραστοι διαβαίνουμε, ξυπόλυτοι, πεζοὶ
χαμένοι σὲ χιμαιρικῶν ἰδανικῶν τῆ ζάλη
μὲ λίγο ἀγκάθι ἢ δαφνελῆ στ' ὄχρὸ στυρτὸ κεφάλι.

ΡΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Μὲς τὸ πάγκο μόνου
σιγοπερπιτοῦν.
Τὰ λουλούδια σκύβουν
καὶ τοὺς χαιρετοῦν.
Τὰ πουλιά ἀπ' τὰ κλώνι
κελαῖδοῦν τρελά
καὶ τὸ ποταμάκι
γάργαρο κυλά.

Λένε.. τί δὲ λένε
πὼς παντοινά,
θάνατο ἀγαπημένοι
ἔτσι, ἀληθινά,
πὼς μιὰ τέτοια ἀγάπη
τίποτε δὲ σπᾶ
καὶ νικάει τὰ πάντα
καὶ-καὶ τὰ λοιπά.

Κι' ἀξαρνα μιὰ ἰδέα
ἔχει αὐτὸς σοφή:
τρέχει σ' ἕνα δέντρο
καὶ μ' ἕνα καρφί
γράφει τ' ἀρχικά τους
πάνω στὸν κορμὸ
δῶρο στῆς ἀγάπης
τὸ χρυσὸ βωμό.

Μὰ τὸ δέντρο πῶχει
τόσα ὡς τώρα ἰδεῖ
κι' ἄλλα τόσα ἀκούσει
ὄχιγε ἕνα κλειδί
καὶ τοὺς μαστιγώνει
καὶ τοὺς δυὸ γερά
κι' ὕστερον σαρκάζει
σφυριχιά, βουερά...

ΣΗ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΛΑΣΗ

(Συνέχεια)

Ἐνα δωματιάκι ἦταν, φωτισμένο μὲ λυχνάρια, πὸν κάπνιζε, πὸν εἶχε γιομίσει μιὰ πυκνὴ καπνίλα, πὸν μοῦ 'καγε τὸ λαρύγγι.

Καὶ τὴν ξιναεῖδα! Εἶχε κάπως ἀλλάξει, τὰ μάτια της ἦτανε πιὸ μαγεφτικὰ, δάκακαρη ἀχτινοβολοῦσε.

Καὶ ναί, ἀπὸ τότε ἀρχινάει τὸ μαρτύριό μου, ἢ φρίκη μου, ἢ κὸ λ α σ ἦ μ ο υ.

Κοιτάζοντας τὴ γυναικα κίνη βαθιὰ στὰ μάτια, αἰστανόμουνα πὼς δὲν ἦταν ἱκανὴ νὰ κάνει τίποτ' ἄλλο, παρὰ μιὰ αἰσχροὴ πράξη, μιὰ σαρκικὴ δουλειά. Ἀπὸ πὸν εἶχε ρθεῖ; Ποιὰ ἦταν;

Πὼς εἶχε βρεθεῖ στὰ χέρια τοῦ ἔκφυλου αὐτοῦ; Ποτὲ δὲ θέλησα νὰ μάθω. Μὰ ναί ὅμως, εἶναι τραγικὸ πὼς, μερικοὶ ἄνθρωποι χάνουν ὅλη τους τὴ ζωὴ, ἔτσι ἀδικαιολόγητα, ξεπέφτουν ἠθικά, χωρὶς καμμιά ἀκριβὴ αἰτία, παρὰ μόνο τὴν ἀτερισκεψία τους. Ἀτερισκεψία; Τί; Εἶτα τέτιο πράμα; Χά! Χά! Ὅχι σύντροφε, λάθος ἔκανα, ἂν μπορούσα νὰ πιστέψω ἕνα τέτιο πράμα. Μὰ ἂν χάνονται οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, εἶναι γιατί τοὺς ὠρισε ἢ Εἰμαρμένη τους, νὰ παίξουνε τὸ πιὸ κομικὸ ρόλο... Ναί, ποτέ; δὲ θέλησα νὰ ξεδιαλύνω ποιὰ ἦτανε μιὰ δίκως ἀμφιβολία ἦταν ἂπὸ κείνες τίς γυναικίς, τὰ σαθρὰ κείνα πλάσματα, πὸν γεννιοῦνται μὲ τὸ σκοπὸ νὰ σπείρουνε τὴ καταστροφὴ.

Σάν κίνησα νὰ φύγω κατὰ τὰ χαράματα, κ' ἔνωσα τὸν καθαρὸ προωνὸ ἀγέρα νὰ μοῦ χαϊδέβει τὸ πρόσωπο, κατὰλαβα πὼς ἤμουνα πῶς σημαδεμένος; πὼς εἶχα σ' ὄλη μου τὴν ὑπαρξὴ μιὰ βαθιὰ πληγὴ, μιὰ στάμπα ἀτιμωτικὰ μὰ κι' ὀλοφάνερη. Προαίσθηση πάλι; Προμήνυμα πάλι; Ἴσως γιατί ποτὲ δὲ μοῦ 'χε περάσει ὄστατότες μὰ τέτια σκέψη. Φοβήθηκα σὰ βρέθηκα ἔτσι ὀλομειμᾶς στοῦ ὑπαιθρο.

Φοβήθηκα τίς σκιές, τὰ σπῖτια, τὰ ζωντανά... Σάν κλέφτης περπάτησα, ἔτρεξα κίολας νὰ προφιάσω μιὰ ὄρα ἀρχήερα νὰ κρυφτῶ στοῦ σπῖτι μου, στὴ καμτροῦλα μου. Καὶ σ' ἔφτασα, σάν κλείστηκα στοῦ γνωστοῦ μου περιβάλλο, ἔατο φορὲς εἶπα δυνατὰ, πὼς ὄχι, δὲν θὰ ξιναπατοῦσι κειτέρω. Μὰ ζωὸς δὲν ἤμουνα πᾶ κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, δὲν εἶχα συναίσθηση τοῦ τί μοῦ γινόταν.

Ἐτσι σὰ νύχτωσε, πάλι τὰ ἴδια γίνανε. Μιὰ μελαγχολία, σὰ θλίψη, σὰ μεταμέλεια, ἕνα πλῆθος σκοτινῆς ἰδέες μοῦ φούσκωναν τὴ ψυχὴ. Μὰ ὅμως ξαναπήγα κ' ἐξακολούθησα νὰ πηγαῖνω.

Πολλὲς φορὲς ὕστερότερα ἐρχόντουσαν καὶ μ' ἔπαιρναν ἀπ' τὸ θεατροάκι, πρὶν καλοτελειώσω κίολας, καὶ βυθιζόμασταν στοὺς δρόμους ἢ στὶς ταβέρνες. Εἶχανε τὸ πάθος τοῦ πιτοῦ, τὸ συνήθειο τῆς μέθης, τὴ δίψα, τὴ φοριχτὴ δίψα, πὸν δὲν ἄργησαν νὰ μοῦ τὴν μεταδώσουν.

Μὰ νὰ ὅμως, δὲν πέρασε καιρὸς, καὶ ἄρχισαν νὰ μ' ἐκβιάζονε, μὲ τὸν χειρότερο τρόπο, νὰ μοῦ ζητᾶνε λεφτά, σαθρὸ λεφτά... Μοῦ ἐπιβάλλονταν πᾶ, μυρίστηκαν τὴν ἀδυναμία μου, τὴν κακομοιριά μου, καὶ ἄρχισαν νὰ τὴν ἐκμεταλλέβουνται.

Κ' ἔτσι, ἕνα βράδι, ἔμαθα τὴ φοβερὴ εἶδηση...

Μὰ τί ἤμουνα ὅμως. Στραβός; Γιὰ τὰ σίδερα; Πὼς δὲν ἔνωσα ἀπ' τὴ πρώτη στιγμή μὴ τὴ φοβερὴ ἀρώστια του;

Πεπρωμένο...

Περπατούσαμε πλάγι, θυμάμαι ἦτανε μιὰ βραδιά ἦσχη, ἀπὸ κείνες τίς σπάνιες φθινοπωρινὲς βραδιές, τίς μελιστάλαχτες θαρρεῖς, πὸν τόσο συγκινοῦνε τὴ ψυχὴ. Εἶχα τελέψει στοῦ θεατροάκι, καὶ μόνος του ἦρθε καὶ μὲ πήρε γιὰ τὴ συνηθισμένη βόλτα. Σὰ συλλογίζουμε πὼς εἶχα σ' ἕνα τέτιο μακρὸ διάστημα, σύντροφέ μου κείνο τὸ συχαμερὸ, τὸ ἔκφυλο πλάσμα, μὲ κυριέβει ἕλιγγος. Δὲ μιλοῦσε, ἦταν ἄλλοκοτος, μὲ σκυμμένο κεφάλι περπάταγε. Καὶ κεί, στοῦ στρίψιμο ἐνοῦ δρόμου, στοῦ φῶς ἐνοῦ φαναριοῦ, ξάφνου στέκεται, μὲ σταματάει, καὶ ἤρεμα, μὲ κακία, μοῦ τὸ π ε τ ἄ ε ι στὰ μοῦτρα!

"Α, ἄ! Ποτὲ δὲ θὰ μπορέσω νὰ πῶ μὲ λόγια τί στ' ἀλήθεια αἰστανόθηκα κείνο τὸ δευτερόλεπτο. Ἐνωσα τὰ μαλλιά μου νὰ μὲ τσοῦξουν ἀπ' τὸν τρόμο, ὄλο μου τὸ κορμὶ ἀνατριχίωσε—τὰ κόκαλά μου λύγισαν... Ἡ ματιά μου σβήστηκε, ἢ πνοή μου χαλάρωσε, ἤμουνα ἕνας χαμένος πᾶ, ἕνας ξεγραμμένος πᾶ!

Καὶ δὲ θυμοῦμαι τί γίνεκε ὕστερα. Μεσολαβεῖ ἕνα χρονικὸ διάστημα ἀνεκφραστοῦς συντριβῆς, ἀληθινοῦ μαρασμοῦ— ἕνα διάστημα φοριχτῆς παραφροσύνης, πὸν δὲ θυμοῦμαι ἂν πραγματικὰ τὸ ζῆσα ἢ ὄχι. Γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ πιστεῖνα πὼς ἤμουνα σημαδεμένος γιὰ ὄλη μου τὴ ζωὴ. Ἡ σκέψη πὼς μοῦ προετοιμαζόταν καὶ γιὰ μένα ἕνα τέτιο τέλος, μιὰ τέτια θανάσιμη πληγὴ, μοῦ ἐκμηδένιζε τὴν ὑπαρξὴ.

Ὁ φόβος μὲ εἶχε κυριέψει, ὁ φόβος τῆς γλήγορῆς μου σφοδρᾶς, καὶ γι' αὐτὸ πίεζα τὸν ἑαυτὸ μου νὰ τὴν λησμονήσω. Πῆγα καὶ κοιτήθηκα σὲ γιατροῦς, περιμένα μὲ τὴν ἀγωνία στὰ μάτια ν' ἀκούσω τὴ φοριχτὴ ἀλήθεια. Μὰ δὲν εἶχα πάθει ἀκόμα τίποτα. Μιὰ τυχαία σύμπτωση, μιὰ σατανικὰ θέληση, μ' εἶχε κρατήσει μακριὰ ἀπ' τὸν κίνδυνο, ἴσως γιὰ νὰ μὲ τυραγήσει ἀργότερα πιὸ ἀμείλιχτα.

Καὶ λοιπὸν ἕνα βραδινὸ, καθὼς κατηφόριζα τὴν λεωφόρο Ἀκαδημίας, βουτηγμένος στὶς σκέψεις μου, μὲ σταματάει ἕνα χοριτσόπουλο, ἕνα τρισχαριτωμένο κορμάκι, μιὰ κοπελοῦδα, μιὰ παλιὰ γνωριμιά μου. Στάθηκε μπρὸς μου, μὲ κοίταζε, βγάνοντας ὀλοένα χάχανα. Ἐγὼ ἤμουνα ἀφαιρεμένος, εἶχα ξεχάσει πᾶ τὸν κόσμο, μάλιστα οὔτε καὶ τὴνε καλησπέρια κίολας. Γιάννη; μοῦ ἔκανε μόνου καὶ μὲ κοίταζε στὰ μάτια.

Στεκόμασταν κειδὰ, στὴ μέση τοῦ πεζοδρομοῦ! ὁ κόσμος περνοῦσε πλάγι καὶ ἔστρεφε καὶ μᾶς κοίταζε, τ' αὐτοκίνητα σφύριζαν ἀδιάκοπα. Στεκόμασταν κειδὰ, χωρὶς μιλιὰ. Μὰ τί ἔχεις; μοῦ ξαναλέει. Φαίνεται πὼς κάτι ἔχεις, μήπως εἶσαι ἄρωστος; (Ναί, εἶχα ἀρχίσει νὰ φαίνουμαι ἄρωστος, τὸ 'βλεπε πᾶ ὁ κόσμος). Κάτι σὲ τυραγνᾶ, ὃ δὲ γελιέμαι γὼ ἄς εἶναι πᾶμε λίγο παρέκει; Εἶναι ὠραία βραδιά, νιώθω τόση χαρὰ πὸν σὲ ξαναβρῆκα. Ὅρισμένα πρέπει κάπου νὰ πᾶμε ν' ἀπαγκιάσουμε. Χά! Χά! Ἐ Γιάννη; Καὶ μὲ τραβῆξε πρὸς τὰ κάτω, φτάσαμε στὴ πλατεία Κάνιγγος, σὲ κείνα τὰ πράσινα χαμηλὰ παγκάκια. Ἐκεῖ καθίσαμε. Ποῦ πήγαινες; μοῦ λέει. Σὲ εἶδα ἀπὸ μακρυνά, ἦσουνα ἀπορροφημένος σὲ κάτι, ἄλλαξες πολὺ, δὲ λαθέβουμαι γὼ. Ἀχ ναί, Γιάννη, ἂν φταίει κανεὶς γιὰ ὅ,τι ἔγινε, βέβαια δὲν εἶμαι ἐγὼ παίρνω ὄγκο μεγάλο γι' αὐτὸ πὸν λέω, καὶ βέβαια δὲν ἔφταιγα ἐγὼ. Θυμάσαι τὴ στερογὴ φορὰ ποῦμαστε μαζί; Τὴν ἐκδρομοῦλα μας ὄξω στοῦ Χαλάντρου;

"Ηθελες καλὰ καὶ σώνει νά... μ' εἶχες σκάσει με κείνους τοὺς κακοὺς σου τρόπους. Θέ μου! σὰ θυμᾶμαι πὼς ἔκανες! Ομολόγησέ το κατεργάγη πὼς φέρθηκες πολὺ ἄσκημα τότες; τ' ὁμολογᾷς; Χά! Χά! Εμπράβο, τόρι μάλιστα, ἀφοῦ τ' ὁμολογᾷς... Ω, τί βραδιά! Μὰ πέσιμον ὅμως δὲν εἶχα δίκη; Γιὰ σκέψου κι' ἐσὺ, ἐδῶ πὺν τὰ λέμε, ἄν, οὐφ, τί κάθουμαι καὶ λέω, σὲ καλὸ μου. Μὰ ἂν τὰ τότες πάει πολὺς καιρὸς, ἀλήθεια; Για κοιτάξέ με στὰ μάτια..." ἔτσι. Πὼς ἄλλαξες! Σιωπῆ.

Καθόμουν ἄφωνος καὶ κοιτάζα τοὺς βραδίνους περπατητές. Δὲν ἔκαμα τὴ παραμικρὴ κίνηση. Ὁ Θεὸς ξέρει πὼς κρατήθηκα, πὺν βρήκα τὴ δύναμη καὶ κρατήθηκα, καὶ δὲ ξέσπασα τὴν ἴδια κείνη στιγμὴ. Μὰ γιατί δὲ λές τίποτα, τί παραξένος πὺν εἶσαι, ξανάπε κείνη. Ὅριστε, εἶχες νὰ μὲ δεῖς χρόνια ὀλόκληρα κι' ἀντίς—, γενικά δὲ σοῦ κάνει οὔτε κρῦο οὔτε ζέστη πὺν μὲ ξαναβλέπεις. Μπράβο σου τὸ λοιπόν. Σχεδὸν νομίζει κανεὶς πὼς κάθεται σ' ἀναμμένα κάρβουνα, καὶ πὼς δὲ βλέπεις τὴν ὥρα νὰ φύγεις. Μὰ πολὺ πὺν μέλλει κι' ἐμένα! Δὲ πρέπει βέβαια νὰ μὲ νομίζεις τόσο στραβή, πὺν νὰ μὴ βλέπω πὼς κάθεται σ' ἀναμμένα κάρβουνα... Κάθεται φτοῦ-δά καὶ μὲ κοιτᾷς, κι' ὁ Θεὸς ξέρει τί συλλογᾷσαι. Καὶ πρέπει νὰ τὸ μάθεις κι' αὐτό, δὲ θί: μου ξανακάνεις ἐκείνες τίς σαχλὲς κουβέντες, ἔ; Σὲ παρακαλῶ πολὺ γι' αὐτό, νά, σ' ὀρκίζομαι. Μὰ μ' ἀκούς; Χά, χά, ὄχι—ἄχι—αὐτὸ πὺν λέω εἶνε μιὰ ὑπερβολή, συχώρεσέ με, μί...

Κι' ἄρχισε νὰ γελᾷ, ἕνα γέλιο προκλητικό, ναζιάρικο, κλείνοντας τὰ μάτια.

Τί ὄρεξη πὺν τὴν εἶχε τοῦτο τὸ πλάσμα! "Ἐνα τόσο κοινὸ πλάσμα, μὲ κοντὰ μαλλιά, κι' ὁμορφα μάτια. Πὼς ἀστραποβολοῦσαν αὐτὰ τῆς τὰ μάτια, ὅσο μου μιλοῦσε. Ναι, μποροῦσε μιὰ χαρὶ νὰ μαστε πλά: ἀκόμα καὶ τόρα, μ' ἀγαποῦσε τόσο, μιὰ τέτλια ἡρεμὴ ψυχὴ. Φτῆνω ὅμως μήπως ἐγὼ, πὺν ὄλ' αὐτὰ τόρα πιά γιὰ μένα ἦσαν πράματα ἀδιάφορα κι' ὀλωσδιόλου ξένα; Ἄχ ναι, δὲ βλέπω μὲ ποῖο τρόπο μποροῦσε νὰ φταίω γώ. Δηλαδή φταίξιμο δικό μου ἦτανε πὺν βρέθηκε στὸ δρόμο τῆς ζωῆς μου ἡ γυναῖκα κείνη, γιὰ νὰ μὲ ἀπορροφήσει καὶ τὴ τελευταία σταλιά ἀγάπης, πὺν μενε κομμένη στὰ βᾶθη τοῦ εἶναι μου;

Κράτησα μιὰ στιγμὴ τὰ χέρια μου μπροστὰ στὰ μάτια μου, τὸ κεφάλι μου βούιζε, ἔτρεμα ὅλος. Καὶ μὲ πιάνει τότε μιὰ νεβρική κρίση, ἕνα πρωτάκουστο φαινόμενο, σηκώνομαι στὰ πόδια, καὶ τῆς βάζω τίς φωνές. Ὁ διάολος νὰ πάει, ναι, τί; Φαντάζεσαι πὼς ἐσένα θὰ συλλογιόμουνά τόσα χρόνια τόρα; Ἄ μὴ, —καλὰ καθόμουνά στην ἡσυχία μου. Σοῦ φώ-

ναξε κανεὶς τίχα νὰ ῥθεῖς νὰ μὲ σκοτίσεις τὸ κεφάλι μὲ τίς κουταμάρες σου. Περιπατῶ στὸ δρόμο μόνος μου, κι' ὁ Θεὸς ξέρει τί ἔχω, καὶ —μὰ ἐπὶ τέλους. Τί σ' ἔκανα κι' ἤρθες καλὰ, καθούμενα νὰ παρουσιασεῖς μπροστὰ μου; Σοῦ χρωπιᾶω τίποτα; Ἄς τὸ καλὸ, ἄς τὸ καλὸ...

Εἶχα σηκωθεί ὀρθός, καὶ φώναζα, κούναγα τὰ χέρια, ἕνα γύρο ὁ κόσμος μαζεβότανε: κάπι παδιὰ γέλια ξεφυτρῶσαν ὀλοτριγυρα, μᾶς πείρανε μυρμηδία, ὁ ἀστυφύλακας κοντοζύγωσε μὲ δρασκελιές.

Καὶ τότε δίνω μιὰ καὶ ξεπετάγομαι πέρα νεβρασμένος ὅσο παίρνει, μὲ τὰ πρῶτα δείγματα τῆς φρενῆς ἀρώπιαις μου. Τὸ βάλω στὰ πόδια, χάρθηκε πέρα στὶ δρομάκια κατὰ τὸ Πολύγωνο, κι' ἀκόμα καὶ τόρα θυμᾶμαι τὰ μῖτια τῆς μὲ τὴ ἐκπλήξη πὺν μὲ κοιτοῦσαν.

"Ἐ ναι, αὐτὸ ἦταν τὸ τελευταῖο μου ἐπεισόδιο μὲ τὴ ζωὴ, ἀπὸ δῶ καὶ μπρός ἤμουνά ὁ χαμένος...

Τὸν Σάρα Μπῖνο ποτὲ δὲν τὸν ξανάδα, ἦταν ἡ στερεὴ φορὰ τότε. Μὰ σίγουρα θὰ ξεψύχισε σὲ κᾶνα στενὸ σὰ σκυλί, καὶ θὰ τότε πέταξαν ποῖος ξέρει πὺν. Μὰ σὲ κείνην τίποτι δὲ κόστισε ὁ χαμός του, μὰ καθέννας θὰ τὸ περιμένε αὐτό. Σὶν πῆγα τ' ἄλλο βράδι στὴ σπιτακούλα τῆς, ἡ ἴδια κατάστασι μέσα. Μὲ περίμενε, μὲ ζήτησε λεφτά, ἡ ἴδια ζωὴ πάλι, ναι, καὶ ἦταν σὰ νὰ φώναζα τὸ θάνατο, καὶ τὸν παρακαλοῦσα. Ξεπούλησα ὅλα μου τὰ μικροπράματα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ τῆς δίνω, μιὰ κι' ἀπὸ τὸ θεατράκι μ' ἐδίωξαν, ἤμουνά τόσο ἀνίκανος πιά.

Χά, χά!

Καὶ τόρα; Τί ἀπομένει τόρα; Νά, κοιτάξε, ξεσκέπασε, καὶ δές μου τὸ κορμί, τὸ δυστυχισμένο μου κορμί... Μιὰ πληγὴ εἶνε ὄλο, μιὰ ἀνυπόφορη πληγὴ. Τί λές; Χά! Νὰ κοιταζόμουνά ἔ; Νά ἔκανα θεραπεία ἔ; Μὰ μποροῦσα; Μὲ ῥωτᾷς, μποροῦσα; Κ' ἐξᾶλλον γιὰ ποῖο λόγο. Δὲ τὸ νοιωθῆ πὼς ἤμουνά τάχα ξεγραμμένος;

Ναι, ἤμουνά ξεγραμμένος, τὸ βλεπα, εἶχα μάτια ὅσο γι' αὐτό. Καὶ κείνη; Χά! Σὰ μὲ εἶδε πιά ἕνα κουρέλι, ἕνα ἐρείπιο, δὲ θὰ τὸ πιστέψεις. Ἐγινε ἄφαντη, ναι, χάρθηκε, τὸ ἔσκασε, πῆγε σ' ἄλλη πόλη, σὲ κάπιο σπίτι, σ' ἕνα κοινὸ σπίτι... Ἐτσι μὲ ἔπαν' ἔτσι ἔμαθα μὲ καρδιοχτύπι, κι' ὁ Θεὸς ξέρει ἂν εἶν' ἀλήθεια. Δὲ λέω πὼς καλύτερα πὺν ἔφυγε κι' ὅτι διαφορετικὰ κάπι θὰ γινόταν, ὄχι, γιατί ξέρω δὰ πόσο ἀναντρος εἶμαι. Σ' ὄλο τὸ διάστημα πὺν ζούσαμε μαζί, δὲ θυμᾶμαι μιὰ ὥρα, νὰ μὲ δειξέ πὼς σσυναιστανόταν κάπια εὐγνώμοσύνῃ πὺν θυσιάστηκα γι' αὐτήν. Ἐνα φοβερὸ πλάσμα ἦταν, μιὰ ἐχιδνα μὲ μορφὴ γυναῖκας. Κι'

ἂν ζοῦσα ἀκόμα ἕναν αἰῶνα, θὰ θυμῶμουνά τὸ ξέσπασμα κείνο τοῦ γέλιου τῆς, τὴν ὥρα πὺν μὲ πρωτόειδε τίς πληγές μου... Τέτιο θράσος... σὰ νὰ ἔταν ἀπὸ ἄλλοῦ... ναι... τέτλια ψυχὴ. Ἐνα περιπαχτικό, ἕνα μοχθηρὸ χαχανιτὸ ἔβγαλε, πὺν βᾶσταξε ὀλόκληρα δευτερόλεπτα, σ' ὄλους τοὺς τόνους—γιὰ νὰ μὲ κατενῶσει, νὰ μὲ ξεσκίσει τὴ καρδιά. Μὰ τὸ καταλαβαίνεις, καὶ πάλι λέξη δὲν εἶπα... καὶ τί νὰ πῶ—οὔτε ἰδέα μὲ πέρασε νὰ σηκῶσω τὸ χέρι μου καὶ νὰ τὴ χτυπήσω... ναι, γιατί τὴν ἀγαποῦσα, γιατί κι' ἀκόμα τόρα δὰ, ὕστερα ἀπὸ τέτλια σφυρά,

ἀκόμα καὶ τόρα, τὴν ἀγαπῶ...

Χά, χά, χά, χά, χά...

Κι' ὄξω μιὰ νύχτα παγερὴ, τὸ ξεροβόρι σφυράει ὀλοένα, ἀνάμεσα στὰ ξερὰ κλαρογιά τῶν δεντριῶν, στὰ μισοχάλαστα πατζούργια, στὰ σκοτινὰ στενοσόκακα ὅπου οἱ λίσπες ἀπλώνονται, τόσο λιμπερές, σὰ λίμνη:

(Ἐδῶ τελειώνει)

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΙΟΥ

Ο ΤΟΡΡΕΑΝΤΟΡ

Ἐχρός, στὸ ἐπίσημο ἔνδυμα, τὸ πόρφυρο καὶ μαῦρο θὰ βγῆ στὸν στίβο ὁ Τορρεαντόρ, λιγνός: σὰν κυπαρίσι κι' ἀφοῦ τὴ «νίκη» στὴ χλωμὴ τὴν δόνα Ἰνὲς χαρίσει θὰ προχωρήσει εὐθυτενῆς στὸν ἀφρισμένο ταῦρο.

—Κι' ἂν, στὸν ἀγῶνα τὸ βαρὺ, τ' ὀγκῶδες ζῶο τὲ γαῦρο μὲ τ' ἀσημένιο ξίφος του μ' ἀκρίβεια τὸ τρυπίσει, ἀδιάφορα κι' ἂν ὁ λιῶς θὰ τὸν ἐπευφημίσει πρὸς τὸ θεωρεῖον τῆς δόνα Ἰνὲς, θὰ στείλλη βλέμμα λαῦρο.

—Μ' ἂν—ὁ μὴ γένοιτο—τὸ ζῶο θανάσιμα τὸν πλήξει πεθαίνοντας, ὁ Τορρεαντόρ, στὴν δόνα Ἰνὲς θὰ ὀίξει τίς τελευταῖες, θολές, ματιές... ἀγάπης καὶ ντροπῆς.

Μὰ οἱ θεατές, ξένοι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς αἰσθηματισμοὺς θὲ νὰ ζητωκραυγᾶσουνε τὸν ταῦρο—γιατί αὐτοὺς τοὺς ἐνδιαφέρει ἀνέκαθεν, ἀπλῶς.. ὁ Νικητής.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΑΣΚΟΣ

ΔΙΑΘΕΣΗ ΓΙΑ ἘΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

"Ἐλα, θὰ γείρω σ' ἐσένα καὶ θὰ τὰ ξεχάσω ὅλα. ὁ οὐρανὸς δὲς πὺν πάντα ἔβλεπα πὼς χαμηλώνει!.. ἄστρα παιγνίδια γίνεστε στὰ χέρια μου ἀγαπημένα... τόσον ἀπλᾶ εἶσατε; καὶ πὼς σᾶς ἔμοιαζε ἡ μαγεύτρα ἡ ἀπόστασι μὲ κάπι τόσο μακρυνό, τόσον ἀπιαστο, μαγνῆτες τοῦ αἰῶνιου πόθου τὸσ' ἀπλά, τόσον ἀπλᾶ εἶσατε; Καὶ τόρα ὅλα πὺν γίνηκαν δικὰ μου; ὅλα! λέω: Αὐτὸ ἦταν;... Ἄχ τοιμμένο ποῖα τοῦ Ὁραίου τοῦ χνουδι! ὅλα βαραίνουν τὴν πικρὴ αὐτὴ καρδιά πὺν εἶν' ἕνας πόθος. Ὅπασιες, ἄστρα, ὄνειρα χρυσά, τόσο σιμά μου, τόσο σιμά μου. Ξερὴ πραγματικότης γιὰ μένα ὅλα: τί πειὰ κεντρώνει τὸν πόθο; λοιπὸν πειὰ τίποτε δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα πὺν μαι ὀλάκαιρος ἕνας Πόθος;..

Δ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ

Ντάν Ντάν Ντάν
Σάν φάντασμα ή παγερή μορφή του φύλακα μας τὰ χαράματα τὸν ζύπνησε ἀπ' τὸν βαρὸν καὶ φουρτουνιασμένο τὸν ὕπν ἠχτυπώντας τὴν καλοκλεισμένη σιδερόπορτα τοῦ κελιοῦ τοῦ μετὸ σφυροῦ τῆς τιμωρήτριας θεᾶς.

Μέ βιάση φοράει τὴ κουρελιασμένη καὶ βρώμια χοντρόπλοζα τοῦ κατάδικου μετὸ μεγάλο διακριτικὸ στήν πλά η Νο 13.

Στὰ χεῖλια τοῦ ἑνα ἄγριο γέλιο ζωγραφίζεται λὲς καὶ θέλει νὰ δείξει τὴ φουρτούνα τῆς τρικυμισμένης τοῦ ζωῆς.

Ναὶ τώρα θυμοῦνταν καλά. Τὸ σημερὸν ξύπνημα δὲ θὰ τὸ διαδεχοῖαν ἄλλο, δὲ θὰ ξανάκουγε πιά τὸ μονότονο χτύπο τοῦ σφυροῦ τοῦ φύλακα, δὲ θὰ ξανάβλεπε πιά τὴν ἀσενικὰ ἰχτίδα ποῦμπαινε κίθε μέρα ἀπ' τὰ χοντροφιαγμένα κάγκελα τοῦ κελιοῦ τοῦ. Λίγ' ἀκόμα καὶ θάφηνε γιὰ πάντα τὸ στράτα τῆς ζωῆς γιὰ νὰ πάει ἀνάτα σὲ νεκροῦς ἄγνωστους ποῦ σ' ἄλλον κόσμον βρίσκονταν.

Μέσ' τὸ μυαλὸ τοῦ ξετυλίγονταν ἡ σκέψη πῶς τὸν περιμένει τὸ φκιαγμένο γιὰ τὸ λείψανό του κάτω ἀπ' τὴν κρεμάλα νεκροκρέββατο μὰ στὰ στήθια τοῦ ἀκόμα αἰστανόταν τῆς ζωῆς τὴ λαμπάδα ἀναφτῆ.

Τὸ ρολοῖ τοῦ ποῦ στερνὸ συντρίμμα τ' ἀπόμεινε βαρσοχτύπαγε σάν τρομερὸ σφυροῦ θαρροεῖς, μετρώντας ἀμερόληπτα τὰ λεπτὰ ποῦ τὸν βάσταγαν στὴ ζωῆ.

Σὲ λίγο θάμπαινε ὁ σταλμένος τοῦ μεγάλου Δάσκαλου μετ' ἄγια τ' ἄμφια καὶ τρέμοντας θὰ τοῦδινε τοῦ Ἰουδα τὸ φίλι. (Τὸ νοιωθε ψυχρὸ σ' ὄχρὸ κι' ἀνατροχιασμένο τὸν μάγουλο).

Νὰ ὁ γιατρὸς μετὸ ἐπίπλιστο τῆς τέχνης τοῦ θέλει νὰ γράψῃ ὅτι σπουδαῖο ἔχει νὰ δεῖ. Καὶ σὰ φινίλε στὸ μαρτύριο θὰ δέχονταν τὸ δῆμι ἀπ' τὴ σιδερόπορτα ντυμένο τὴ χλαμύδα τὴ βαμμένη ἀπ' τὸ ἐγκλημα, μετὰ τὰ μάτια κατεβασμένα στὸ γῶμα, ἕνας σκύλος μονάχος βουβὸς κατήγορος τοῦ κατάδικου θὰ στέκονταν πλάι σ' ἄφτόν.

Κι' οἱ δυὸ μαζί θὰ τοῦδειχναν τὸ δρόμο γιὰ τὸ νεκρικὸ πανηγῦρι ποῦ γι' ἄφτόν εἶχε φιαχτεῖ.

Γρήγορα πέρασαν ἀπ' τὸ μυαλὸ τοῦ ἡ παραπάνω τρομαχτικὲς παραστάσεις, δὲ μπόρεσε νὰ σταθεῖ στὰ πόδια τοῦ κι' ἔπεσε βαρὸς στὸ σαρασιασμένο ξυλοκρέββατο τοῦ κελιοῦ τοῦ. Καὶ πάλι σὲ λίγο ἤρθε ἡ παγερὴ μορφή τοῦ φύλακα, ἠχτυπώντας τὴν καλοκλεισμένη σιδερόπορτα μετὸ βαρὸν σφυροῦ τῆς τιμωρήτριας θεᾶς.

ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ

ΟΚΤΩ ΩΡΕΣ ΒΡΑΔΥ...

Κάποιος ἄλλος στὸ πλάι σου, μιλοῦσε ποῦ χαγάνιζε στὸ κάθε του τ' ἀστεῖο, σοῦ μιλοῦσε, γιὰ ἑταρίες, στὸ γραφεῖο ποῦ γραφιάς, τόσο καιρὸ ὕπηρε τοῦσε. Καὶ γελοῦσε, τὸ κούφιο σου κεφάλι κι' ἄκουες μετ' ἐπίσσο ἐνδιαφέρον — «πρῶτα ἀπ' ὅλα δεσποίνις, εἶν' τὸ συμφέρον. . . .» μειδιώντας σοῦ ξανάλεγε καὶ πάλι. Κι' ἤμουν πίσω σας καὶ ἄκουγα σκυμμένος ἀπορώντας πῶς ἀγάπησα-ἔσένα. . . . καὶ ἀσώτερα τὰ νεῖατα στὰ χαμένα μ' ἀκολουθοῦσα, σιωπηλά, πιστά, θλιμμένος κι' ἐκουδούνιζαν μετ' ἐπίσσο τ' ἀστεῖα τοῦ γραφιά, ποῦ σοῦ μιλοῦσε γιὰ γραφεῖα. . . .

ΛΕΩΝ ΜΑΓΝΑΒΡΑΣ

A. SAMAIN

Η ΠΑΝΝΥΡΑ Η ΧΡΥΣΟΦΤΕΡΗ

Στὴ σάλα ὅπου ὅλοι φώναζαν, ξάφνω μετὰ μῆς σωπαίνουν. . . .

Ἡ Πάννυρα ἡ χρυσοφτερὴ προβάλλει νὰ χορεύει

Πέπλο ἀπαλὸ μυριόδιπλο τῆς κρύβει τὸ κορμί

Πρῶτῃ φλογερά ἀκούγεται γλυκὰ νὰ τὴν προστάζει.

Τινάζεται τὰ πόδια τῆς σταυρόνουνται μετὰ γάρη

Καὶ μετ' ἄργό τους κίνημα τὰ χέρια τὰ φειδίσια

Δίνουν ρυθμὸν ἄλλο, οἶο στὸν πέπλο ποῦ πλαταίνει

Κυματιστὸς κι' ἀνοίγεται σὲ χίλια μύρια αὐλάκια.

Καὶ σ' ἄνεμοστρόβιλος ἀπλώνεται ὀλογύρω. . . .

Κι' ἡ Πάννυρα, μιὰ λούλουδο, μιὰ φλόγα, ἡ πεταλοῦδα

Προβάλλει κι' ὅλοι γύρω τῆς ἐκστατικοὶ κυττάζουν. . . .

Τὸ ἄγριο μεθύσι τοῦ χοροῦ σιγά, σιγά τὴ δένει

Κι' ὄλο καὶ πότερο γοργὰ γυρίζει τὸ κορμί τῆς.

Οἱ φλόγες τρεμοσβύνουνε πιά στὶς χρυσὲς λαμπάδες. . . .

Τὸ πέπλο ποῦ τριγύρω τῆς γύριζε σάν τὸ φεῖδι

στὸ δρόμο τοῦ σταμάτησε' πέφτουν βαρεῖα ἡ δίπλες

Κολᾶνε πάνω στὰ μερὰ στὰ ὀλόφθα τῆς τὰ στήθια

Σάν σὲ τρεχούμενο νερὸ καθάριο χροσταλένιο Ἀντιφεγγίζει μαγικὰ γυμνὸ τὸ θεῖο τῆς σῶμα.

Μεταφράστρια ΔΩΡΑ ΜΟΑΤΣΟΥ

GAIUS VALERIUS CATULLUS

(Ἀπὸ τὴν 4η ἔκδοση τῆς λατινικῆς γραμματολογίας τοῦ L. LAURAND)

Ἡ Ζωὴ του

Ἡ Γάιος Βαλέριος Κάτουλλος γεννήθηκε κατὰ πιθανότητα τὸ 87 π. Χ. στὴ Βερόνα κοντὰ στὴ λίμνη τῆς Γάρδας, τῆς ὁποίας ἐγκωμιάζει τὴ χερσόνησο Sermione. Ἄνῆκε σὲ μιὰ οἰκογένεια πλούσια καὶ διακεκριμένη, ἀλλὰ ἐσπατάλησε τὴν περιουσία του περνώντας χαρούμενη ζωὴ.

Ἐπῆρε μιὰ γυναῖκα, ποῦ τὴν ὀνομάζει Λεσθία καὶ ποῦ ἴσως εἶνε ἡ ἴδια ἡ Κλωδία ἡ ἀδερφή τοῦ δημογῶγο Κλωδίου. Ἀργότερα στίβηκε ἄπιστη σ' αὐτὸν καὶ τὴν ἐπρόσβαλε στοὺς στίχους του.

Ἡ Κάτουλλος ἐσχετιζότανε μετὰ μεγάλες προσωπικότητες. Ἡ πρῆτοις Μέμμιος τὸν ἐπῆρε μαζί του στὴ Βιθυνία, ἀλλὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ταξίδι λίγο ὀφελήθηκε ὁ ποιητής. Σαναγύρισε στὴ Ρώμη μετὰ ἄδειο τὸ πορτοφόλι. Τὸ σπῆτι του τὸ ἴδιο ἦταν ὑποθηκεμένο, ἂν τότε πιστέψουμε.

Εἶχε μετὰ ὀρμητὴ προσβάλλει τὸν Καίσαρα, ἀλλὰ ξαναφιλιώθηκε μαζί του.

Πέθανε νέος, λίγο μετὰ τὸ 54, ἀπ' ἀρρώστια τοῦ στήθους.

Ἡ συλλογὴ τῶν ποιημάτων του

1) Περιέχει 116 κομμάτια μετὰ πολὺ διάφορο μᾶκρος (ἀπὸ 2 (σάμε 40!) στίχους). Μπορεῖ κανεῖς νὰ ξεχωρίσει 1) Ποιήματα στὴ Λεσθία 2) στοὺς φίλους του, φιλικά, ἀστεῖα: Π. χ. στὸν Ἀσίνιο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐκλεψε τὴν πεσοῖα. 3) στοὺς ἐχθροὺς του προσβολὲς βίαιες καὶ καμιά φορά χοντρές. 4) Ἄλλα ποιήματα, ποῦ ἔχουνε θέματα σχετικὰ μετὰ τὸ πρόσωπό του π. χ. πρὸς τὴν πατρίδα του, στὸν τάφο τοῦ ἀδερφοῦ του. 5) Ποιήματα ποῦ τὰ θέματά τους εἶνε ἄσκετα μετὰ τὸ πρόσωπό του. Ἐδῶ μεταφράζει τοὺς Ἀλεξανδρινούς («Ἐπιθαλάμιον Πηλέως καὶ Θέτιδος», «Βερενίκης κόμη»).

II) Δημοσίεψη. Αὐτὰ τὰ ποιήματα δὲν εἶνε διόλου καταταγμένα μετὰ τάξη χρονολογική.

Νομίζει κανεῖς, πῶς εἶχανε δημοσιευτεῖ ἀπ' τὸν Κάτουλλο ἕνα-ἕνα, ὕστερα σὲ μικρὲς συλλογές. Ἡ συλλογὴ τῶν ἀπάντων, ὅπως τὴν ἔχουμε σήμερα, θὰ ἔχει γίνει μετὰ τὸ θάνατό του. Ἡ ἀφιέρωση, ποῦ εἶνε στὴν ἀρχὴ (Quoi dono lepidum novum libellum I, I), δὲ

θὰ ἦτανε χαμωμένη γι' αὐτὸ τὸ χοντρὸ τὸν τόμο, ποῦ εἶνε πολὺ μεγαλύτερος ἀπ' τὸ μέσο μέγεθος τῶν ἀρχαίων βιβλίων, ἀλλὰ γιὰ μιὰ συλλογὴ μερικὴ, πολὺ περὶ λεπτή.

Αὐτὸ εἶνε δυνατό. Τὰ παραπάνω ὅμως ἐπιχειρήματα δὲν εἶνε ἀναντίρρητα. Συγκεκριμένα τὴ λέξη libellus δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὴν πάρουμε μετὰ ἔννοια καθαρὰ ὀλίγη. Τὸ ὑποκοριστικὸ αὐτὸ δὲ σημαίνει κατ' ἀνάγκη μικρὸ βιβλίον. Μπορεῖ νὰ ταυρίσει σ' ἕναν τόμο ἀρκετὰ μεγάλο, ἀλλὰ χαριτωμένο, ἀγαπημένον ἀπὸ τὸν συγγραφέα του.

Ἡ χαρακτηριστὴ τῆς ποιήσεώς του.

Στὰ σύντομα προπαντὸς ποιήματα φαίνονται τὰ θελγτικὰ προτερήματα τοῦ Κάτουλλου, Ἡ ἀριμύνη, Ἡ χαρακτήρας τέλειος, ἀπλότητα καὶ καμιά φορά ἕνα εἶδος ἀφέλειας ἐνωμένης μετὰ ἀφογὴ τελειότητα τῆς μορφῆς.

Πνεῦμα φειδῶ, κακὸ ἢ τσουχτερὸ καὶ πᾶνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ δυνατὴ ἀλήθεια στὴν ἐκφραση τοῦ πάθους. Καμιά φορά ὅμως λυπάται κανεῖς, γιὰτὶ βρίσκει χυδαῖαλογία, ποῦ καταντὰ ἀισχρολογία.

Τὰ λόγια ποιημάτων του, ὅπως τὸ «Ἐπιθαλάμιον Πηλέως καὶ Θέτιδος» καὶ ἡ «Βερενίκης κόμη» εἶνε λιγώτερο νόστιμα. Ἡ πιστὴ μετάφραση τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἶνε μερικὲς φορές κάπως ψυχρὴ καὶ κουραστικὴ. Ἡ ἐπιστήμη βλάπτει τὴν ἔμπνευση. Ἡ φράση εἶνε καμιά φορά συνταγμένη μετὰ κάποια ἀδεξιότητα. Ἀλλὰ στὰ ἴδια ποιήματα δὲ λείπουνε τὰ χαριτωμένα χαρακτηριστικὰ καὶ στὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο βρίσκειται ἡ ἀρμονικὰ ἐκφραστικὴ ἐπιδό: Currite, ducentes subtemina, currite, iusi (64, 327 κ. λ. π.)

Ἡ γλώσσα ἀλλάζει μαζί μετὰ τὰ θέματα. Στὰ μικρὰ ἐπίκαιρα ποιήματα εἶνε οἰκεία (μᾶλλον ἀρχαϊκὴ, ὅπως τὴν εἶπανε), μετὰ μερικὸς ἴσως διαλεκτισμοὺς, πάντως μετὰ πολλὰ λαϊκὰ ἐκφράσεις καὶ μετὰ ἕνα πλήθος ἀπὸ θελγτικὰ ὑποκοριστικὰ. Ἀντίθετα στὰ μεγάλα ποιήματα ὁ Κάτουλλος μεταχειρίζεται τὴν ἐπίσημη γλώσσα ὁδρὸς ἐκλεχτοῦς, διαλεγμένους μετὰ πολλὴ ἐπιμέλεια, σύνθετα ἐξεζητημένα, καταλήξει ἐλληγνικὲς.

Στὴ μετρικὴ δὲ φτάνει μετὰ τὸν ἐξάμετρο καὶ μετὰ τὸν πεντάμετρο τὸ ὕψος ἑνὸς Βεργίλιου ἢ ἑνὸς Ὀβιδίου, ἀλλὰ μεταχειρίζεται μετὰ εὐκολία πολυποικίλους λυρικοὺς ρυθμοὺς, ποῦ τοὺς παίρνει ἀπ' τοὺς Ἀλεξανδρινούς ἢ ἀπ' τοὺς Ἀιολεῖς ποιητὰς (Ἀλκαῖο, Σαπφώ). Οἱ φαλακροὶ του εἶνε οἱ περὶ τέλειοι, ποῦ γράφτηκαν ἴσα μετὰ τώρα.

Ἀφιέρωση τῆς συλλογῆς του στὸν
ιστορικό Κορνήλιο Νέπωτα
(c. 1)

Σὲ ποιὸν χαρίζω τὸ κομψὸ κινούμενο βιβλια-
ράκι;
Σὲ σέναν, ὦ Κορνήλιε, πούχες τὴν καλοσύνη
νὰ λές πὸς κάτι ἀξιζοῦνε οἱ δικές μου φλυα-
ρίες
ἀφ' ὅτου πρώτος ἐτόλμησες ἀπ' ὅλους τοὺς Ρω-
μαίους
τὴν ἱστορία δόλοκληρη σὲ τόμους τρεῖς νὰ
γράψης,
τόμους πολὺ κοπιαστικούς πὺ δαίχουνε σο-
φία.
Λάβε λοιπὸν τώρα καὶ σὺ τοῦτο τὸ βιβλιαράκι
ὅτι καὶ ἂν εἶνε δέξου το. Κι εὐχομαι τὴ ζωὴ του
ἢ Μούσα μεγαλύτερη νὰ κίνη ἀπ' τὸν αἰῶνα.

GAIUS VALERIUS CATULLUS
CARMINA

Δυστυχισμένε Κάτουλλε, πάψε τίς ἀνοησίες
καὶ πάρε τὴν ἀπόφαση, πὸς ἔχασες τὴ φίλη.
Πέρασες κάποτε καὶ σὺ μέρες εὐτυχισμένες
ὅταν ἐπήγαίνες ἐκεῖ, πὺ σὲ συχνοκαλοῦσεν
ἐκείνη, πὺ τὴ λάτρεψες ὅσο καμίαν ἄλλη.
Κι οἱ δύο σας τότε θέλατε νὰ παίξετε μὲ χάρι.
Ἄληθεια ἐκεῖνος ἦγανε μέρες εὐτυχισμένες!
Δὲ θέλει ἢ κόρη τώρα πειὰ. Οὔτε νὰ ἐπιθυ-
μήσης
νὰ ἀκολουθήσης τὴ σκληρὴ, πὺ τώρα σὲ ἀ-
ποφεύγει.
Δὲν πρέπει νάσαι δυστυχής, μὰ ἐπίμονα νὰ-
τέχης
Σ' ἀφίνω γειά, κοπέλλα μου: Ὁ Κάτουλλος
ἀντέχει.
Οὔτε καὶ θὰ ζητήση πειὰ σένα πὺ δὲν τὸν
στέργεις,
ὅμως ἐσὺ θὰ λυπηθῆς, γιατί ποτὲ κανένας
δὲ θὰ θελήση βέβαια δική του νὰ σὲ κἀνη.
Ἄλλοίμονο σὲ σέβανε. Καὶ ποιά ζωὴ σοῦ μένει;
Σὲ ποιὸν ὄραία θὰ φανῆς; Σὲ ποιόνε τὴν καρ-
διά σου
θὰ δώσης ἀπὸ δῶ κι ἐμπρός; σὲ ποιόνε τὰ φι-
λιά σου;
Καὶ σὺ πειὰ τώρα, Κάτουλλε, μ' ἐπιμονὴ ν'
ἀντέχης.

Κλάψετε τώρα, κλάψετε κι Ἐρωτες κι Ἄφρο-
δίτες
κλάψετε κι ὅσοι ὀλόκαρδα λατρεύετε τὴ χάρι.
Ἐπέθανε τῆς φίλης μου τ' ὄραϊο σπουργιτάκι!
Ἐσταζε μέλι τῆμοιο. Τὸ λάτρευε ἢ Λεσβία.

Τάγαλαγε περισσότερο ἀπὸ τὰ δύο τῆς μάτια.
Κεῖνο καλὰ τὴ γνώριζεν ὅσο τὴ μάνα ἢ κόρη
Κι ἂν κάποτε πηδοῦσε ἐδῶ, κάποτε πρὸς τὰ
κεῖθε
πάντοτε στῆς κυρίας του βρισκόταν τὴν ἀγάλη
μόνο σ' αὐτὴν πύριζε ὀλοένα τὸ καῦμένο.
Τώρα στὸν κατασκότεινο τὸν Ἄδη κατεβαίνει
ὅτου κανεῖς ἂν κατβῆ ποτὲ περὶ δὲ γροῖζει.
Κατῶρα, ἀνάθεμα σὲ σένα Ἄδη σκοτεινια-
σμένε
πὺ ὅ,τι κι ἂν ἔχουμε καλὸν ἀλύπητα τάρπα-
ζεις.
Ἐσὺ καὶ τώρα μᾶραξες τῶραϊο σπουργιτάκι.
Ἦ! τί κακὸ πὺ γίνηκε. Καῖμένο μου πουλάκι,
ἀπὸ τὸ κλάμα πούκαμε γιὰ σένα ἢ Λεσβία
πριστήκανε τὰ μάτια τῆς καὶ κατακοκκινήσαν.

Μεταφραστῆς
ΔΗΜ. ΧΡ. ΕΥΔΙΑΣ

CHARLES BAUDELAIRE

ΕΚΜΗΔΕΝΙΣΗ

Πνεῦμα στυγνὸ. Εἶχες ἔρωτα κάποτε στὸν ἀ-
γῶνα.
Ἡ ἐλπίδα πὺ σὺ ξάναβε μὲ τὸ σπιρούνι τὴν
ὀρμή,
δὲ θέλει νὰ σὲ ἱπεύσει πιά. Ξαπλώσου ἐδῶ
χωρὶς ντροπή,
γεράλογο, πὺ κάθε ἐμπόδιο σοῦ λυγὰ τὸ γόνα
Μὲς τὸν ἀγοῦϊκον ὕπνο σου, καρδιά μου, ὀλα
λησιμόνα.
Πνεῦμα ἠτητημένο ἀσθματικό, γιὰ σὲ παλιὲ
λεηλάτη
δὲν ἔχει ὁ ἔρωτας θέλητρο παρ' ὅσον ἢ ἔριδα
ἔχει.
Ἄντιο τραγούδια, στεναγμοὶ φλογέρας δὲν
ἀντέχει
στὸν πειρασμό σας μιά καρδιά κατῆφεια γε-
μάτη.
Στιγμὴ μὲ τὴ στιγμὴ ὁ καιρὸς θὰ μὲ καταβροχθί-
ση
κοκκαλιασμένο ἕνα κορμὶ στὸ ἀπέραντο τὸ
χιόνι.
Κοιτάζω τώρα ἀπὸ ψηλὰ τὴ σφαιρα νὰ φου-
σκῶνη
κι' οὔτε γιὰ στέγη καλλβιοῦ πιά ὁ νοῦς μου θὰ
πασχίσῃ
Χιονοστιβάδα, ἢ πτώση σου δὲ θὲς νὰ μ' ἀφι-
νίσῃ

Μετ. ΜΑΡΙΑΣ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ

GEOG SMITH

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ

Σέρνω ἀπ' τ' ἀπάτητα βουνὰ βαρειά τὰ βήμα-
τά μου
Κάτου ἢ κιλὰδα ἢ χιλιά, θρηνεῖ τὸ κῆμα
πέρα..
Ἄδευό πάντα σιωπηλός, σφιγμένη εἶναι ἢ
καρδιά μου
Κι' ὁ στεναγμὸς ὄωτάει: γιὰ πὺ; καὶ σβνέται
στὸν ἀγέρο...

Πόσο ψυχρὴ τοῦ ἡλίου εἶναι δῶ κι' ἢ φωτο-
δότρα ἀχτίδα!
Γέρουν ὄωρα τὰ λούλουδα κι' ἀρχαία ἢ
Πλάση μοιάζει..
Στὴν ἐρημιὰ ξυπνίει μιά ἠχώ καὶ λέει: χωρὶς
πατρίδα,
Ἔρμος θὰ τρέχω τὴν αὐγὴ, θὰ πέφτω ὅταν
βραδνάξῃ...

Πὺ νάσαι, ὦ Χώρα μου ἀπιαστὴ κι' ὦ Χώρα
ὄνειρο μένη;
Χώρα πὺ πόθησα, ἀγγίξα μὰ πὺ ποτὲ δὲν
εἶδα;
Ἦ Χώρα στῆς ἐλπίδας σὺ τὸ πράσινο ντυμένη
Κι' ὦ Χώρα, πὺ ἀπ' τὰ ὁδοὶ σου κυλάει ἢ
δοροσοσταλίδα!...

Θέλω τὴ Χώρα πὺ σ' αὐτὴν γυρνᾶν τὰ ὄνει-
ρατά μου,
Πὺ καρτερεῖ ἢ ἀνάσταση τὸν κάθε μου νεκρὸ
Τὴ Χώρα αὐτὴ, πὺ γλώσσα μὰ μιλάει μὲ
τὴν καρδιά μου
Καὶ κλίνει ὅτι τῆς χάθηκε σὲ σπαραγμὸ μικρό..

Ἄδευό πάντα σιωπηλός, θλιμμένη εἶναι ἢ
ψυχὴ μου..
Κι' ὁ στεναγμὸς ὄωτάει: γιὰ πὺ; καὶ σβνέται
στὸν ἀγέρο..
«Ὁπου δὲν εἶσαι μάθε ἀνθίζει ἢ Εὐτυχία,
παίδι μου!»..
Φέρνει ξανά ὁ ἀντίλαλος ἀπ' τὰ λαγαρία περά!..

Μετᾶφραση ἀπὸ τὰ Γερμανικά

ΔΗΜ. ΤΣΕΛΕΝΗΣ

ROLAND DORGELES

ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΕΙΤΑΙ Ο ΚΑΝΤΙΝΟ

(Συνέχεια)

Μοῦ φαινόταν ἀστεῖος, αὐτὸς ὁ μανιώδης εἰ-
σηγνόφιλος πὺ ἀπαιτοῦσε ἐποποιίες. Ἄλλὰ αὐ-
τὴ τὴ φορά, εἶχα χαμηλώσει τὸ κεφάλι, λιγάνι
στενοχωρημένος.

— Ἦρωες, μουρμούρισα. Λέξεις μεγάλες
πὺ οἱ στρατιῶτες δὲν χρησιμοποιοῦν καθόλου..

Οἱ ἀξιωματικοί, ἀπὸ πίσω, ἄδικα ξανάρχι-
ζαν τὸν τηλεγράφο, δὲν χαμογελοῦσα πιά.. Τὰ
μάτια μου κι' ἢ σκέψη μου εἶχαν πειε με-μιάς
ἄλλου. Ἦρωες, εἶχα δέκα, εἶχα εἴκοσι γύρω
μου: τὸν Ζερμπρούκ, τὸν σαλπικτὴ τοῦ Κουρ-
σύ, τὸν Χαρό, τόσο περήφανο πὺ φοροῦσε τὸ
κόκκινὸ του πουκάμισο, τὸν μικρούλη τὸ Βλά-
ση καθαλιεμένο στὸ ὄχρωμά μας, τὸν Γκραν-
ζάν, τὸν σιωπηλὸ, πὺ μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴν ἀρ-
ραβωνιαστικιά του, κι' αὐτὸν τὸν ξανθογέννη
προτεστάντη πὺ ὄρμουσε μὲ τὴν ἐπίθεση στὸν
κάμπο τοῦ Λουάβρ, κραυγάζοντας: «Θέ μου,
φύλαγέ με!»

Νεκροί. Ὅλοι νεκροί!..

Νὰ προδώσω τὴν ἀνάμνησή τους γιὰ νὰ δο-
κιμάσω τὴν ἐξυπνάδα μου, νὰ εὐχαριστήσω τὸν
ταγματάρχη πὺ θὰ μοῦ γέμιζε τὸ ποτήρι
«γιὰ νὰ ξεχαστοῦν αὐτά. Ὅχι, ὄχι, ποτέ!»

— Περιπέτειες, κύριε ταγματάρχα, συνέχι-
σα κάνοντας μιά προσπάθεια. Ὅπως στὰ δι-
ελία; Ναι. Δὲν λείπουν..

Ἰστερα, ξαφνικὰ, τὸ χαμόγελό μου ξανα-
φάνηκε, εἶχα σκεφθεῖ τὸν Καντινό.

* *

Αὐτὸς, ναί, ἀληθινά, ἦταν ἕνας ἄντρας, καὶ
ἂν ἢ λέξη ἦρωες δὲν ἦταν παραφορτωμένη στὸ
μυαλό μας μὲ ἕνα ἐλόκληρο γελοῖο συγκρότη-
μα ἀπὸ περικεφαλαῖες καὶ λοφία, θώρακες κι'
ἀσπίδες, γι' αὐτὸν θὰ τὴν χρησιμοποιοῦσα.

— Κανένας ἐθελοντής; ρωτοῦσε ὁ λοχαγὸς
τοῦ τρίτου λόχου ὅταν τὰ πράγματα γινόντου-
σαν σκοῦρα.

— Παρὼν γι' αὐτὸν! ἀπαντοῦσε ἀμέσως μιά
φωνὴ στὴ γραμμὴ

Περὶτὸ νὰ φάξετε: ἦταν ὁ Καντινό.

Ἡ εἰκόνα του; Ὅχι ψηλός, λιγνός στὸ πρό-
σωπο, μουστάκι ἀραιὸ καὶ χειρονομίες μικρο-
πραγματευτὴ. Καπελώστε τον μ' ἕνα βουλιαγ-
μένο πηλίκιο, τυλίχτε τον μὲ διάφορα λουρίδια,
σακίδια, παγούσια, κατόπι ζῶστε τὴν χλαῖνη
του μὲ μιά πλούσια ἐξάρτηση γερμανοῦ ἀξιωμα-
τικοῦ: ἔχετε τὸ ὑποκείμενο.

Πολίτης ὅαν ἦταν δὲν ἀξίζε ἀσφαλῶς πολὺ,
λιγότερο γνωστὸς στὰ ναυπηγεῖα τῆς Χάβρης

παρ' ότι στις ταβέρνες του λιμανιού, και, κατά τις νύχτες της άγρυπνίας μας, τον άκουσα έκαστο φοράς να μου διηγείται πώς προτού πάει στρατιώτης «ζητούσε δουλειά», πράγμα που δεν αποτελεί σοβαρό επάγγελμα στο στρατόνα, χειροτέρεψαν τα πράγματα. Ο Καντινό δεν έβγαίνει από το πειθαρχείο παρά για να μπει στη φυλακή, τόσο που έλεγαν πως θα καταλήξει στο Μπριμπί· αλλά, ξαφνικά, ο πόλεμος είχε κηρυχτεί τότε με την πρώτη κανονιά, έγινε μια μεταμόρφωση. Η μάλλον όχι, κάτι καλύτερο: μια αποκάλυψη. Σε μίαν άστραπή όβιδας, ανακαλύπτεται μεταμορφωμένος, μεγαλωμένος. Είναι το Σαρλερουά, όπου μένει άπαθής στη μέση της διάλυσης, η Γκυζ, όπου σαλπίζει την έφοδο όταν ο σαλπικτής σκοτώνεται, ή υποχώρηση που κάνει χαρούμενα, φέρνοντας τον φόρτο εκείνων που μένουν πίσω, το Μονιερ ή, όπου αναλαμβάνει τη διεύθυνση της δεκατι μένης του διμοιρίας, δέκα επιθέσεις τέλος όπου τον βλέπουν να όρμει πρώτος όταν οι άλλοι διατάζουν και ν' ανοίγει όδρόμο με την μπαγιονέττα αν παρασύρθηκε πολύ μακριά. Τώρα, δεν είναι πια ο τρόμος: είναι ένα παράδειγμα, αντί να τον αποφεύγουν τον ζητάνε, ο συνταγματάρχης που τον όνόμαζε άπαχη δεν τον λέει πια αλλοιώτικα από «μικρό μου» και αυτός, ή ντροπή του τάγματός, γίνεται ή δόξα του. Ένας άλλος άνθρωπος, πώς...

— Πρόγονοι δικίχες... Αίμα κατακτητών, έξηγοσε ο λοχαγός του γεμίτος υπερηφάνεια. Ναι, ίσως. Μπορεί μια κληρονομική φωτιά να έκαιγε στις φλέβες αυτού του νορμανδικού παλληκαριού. Τι δεν μπορεί να κάνει ένα χαμίνι είκοσι χρονών γεμάτο τίλιμη; Ξέρει πώς δεν φοβάται την άστνομιά, πώς μια γροθιά δεν τον τρομάζει, αλλά την παλληκαριά του δεν την έχρησιμοποίησε ποτέ, άγνωστ μάλιστα πώς είναι γενναίος. Για ν' αποκαλυφθεί το χρειάζόταν ή μεγάλη δοκιμασία.

— Α! αυτοί οι σπόροι των πεζοδρομίων! Έκανε με έκσταση ο ταγματάρχης στις πρώτες λέξεις της διήγησής μου. Ήταν βέβαιο πως θα γινόντουσαν οι καλύτεροι στρατιώτες.

Λίγο έλειψε να σκάσω στα γέλια. Γενναίοι αυτοί οι φαπλατάδες των χαρακωμάτων; Πώς φαίνεται πως δεν τους ήξερε. Γενναίοι στο τεζάκι τους, ναι, γενναίοι μπροστά στη κορίτσια, αλλά τις ήμέρες των επιθέσεων έβλεπε κανείς τέτοιους που ένας τραπεζιτικός υπάλληλος ή ένας διβλισιώλης έπρεπε να τραθήξει με τις κλωτσιές από μια τρύπα όβιδας όπου έμεναν χωμένοι. Ένώ ο Καντινό, ήταν άλλη ράτσα. Άρκεσε να σπάσει ή μοίρα την κρούστα του για ν' αναφανεί ο ήρωας. Άλλο, για δυστυχία, είναι ως ένήρωας χωρίς παρουσιαστικό, με χλαίνη

θρώμικη και τρόπους αλήτη. Πολύ λίγο εύπαρουσίαστος, με μια λέξη, για την ιστορία...

Μια από τις διασκεδάσεις του χαρακωματος είναι το να πάζ νά καλημερίζεις τον Καντινό στο μαγαζί του. Το πηλίκο στραβά, ένα μαντήλι κλαδωτό τυλιγμένο γύρω στο λαιμό, τον βρίσκεις μαζεμένο μπροστά σ' ένα έτερόκλητο έμπόρευμα από γερμανικά παπούτσια, πλάκες τελαμών όπου διαβάσεις «Γκέτ μίτ ούιν», έπωμίδες και γεμιστρες για μάουζερ: όλα τα λάφυρα της τελευταίας του περιπολίας. Με την σεργιάνη φωνή του τα συστή:

— Αν θες να στυλωθείς πάρε τούτη τη γερμανική κονσέρβα. Είναι από το Μόναχο, πράμα πρώτης...

Έπαινει το έμπόρεμά του, σου δάξει το πράγμα μέσα στο χέρι, δέχεται μάλιστα και παραγγελίες. «Κιάλια; Καλό. Θι σου όρω...», και όταν εξαντλείται ή παρακαταθήκη του, φεύγει για μια καινούργια έπιχείρηση.

Επειδή κάθε φορά γυρίζει πίσω με πληροφορίες, και του συνέθη μάλιστα, μονάχος του να κάνει αίφνηδ ασμό σ' ένα παρατηρητήριο και να φέρει το γερμανό άνθυπασπιστή αίχμαλωτο, ο λοχαγός τον άφινει τώρα να κάνει ότι θέλει, και όλοι κλείνουν τα μάτια στο μικρό του έμπόριο.

— Πώς! οι συνάδελφοι φκιάχνουν δαχτυλίδια με φυσέκια από όβιδες, σου εξηγεί βυζαίνοντας το αποσιγαρό του, γιατί να μην πάω κι' έχω να πάρω θυμητικά από τους Φρίτες;

Αυτό που μ' άρέσει σ' αυτόν, είναι που σου μιλάει χωρίς υπερηφάνεια για τα πιο παρίτολμα πραξικοπήματά του.

— Πάω να ψωνίσω, αναγγέλει απλά.

Και την άλλη μέρα, χωρίς να πει τίποτα, εκθέτει πίνω στο πανί του αντίσκηνου του, έναν άητό από κρόνος, κάρτες ταχυδρομικές της Πρωσίας ή της Βαυαρίας, σερίτσια μετάλλινα, τρόφιμα, καμμιά φορά και κανένα πιστόλι, όταν έχει βάλει χέρι σε αξιωματικό.

— Δεν πειράζει, του παρατηρούνε οι ζηλιάρηδες, δεν θα συχαίνεσαι για να φάχνεις έτσι όλους τους μακκαθαίους αυτούς.

Άλλά αυτή ή παράκαιρη λεπτότητα δεν κάνει τον Καντινό παρά να ύψώνει τους ώμους:

— Νεκροί ή ζωντανόι, στον πόλεμο το ίδιο κάνει, απαντάει σοβαρά. Δεν ξέρεις τί θάσαι αύριο...

Φυσικά, κατά την διάρκεια των κυνηγιών του, δεν μαζεύει παρά είδη έφοδιασμού και θερολινέζικες πραγματίες, αλλά τα πολύτιμα λάφυρα, δεν τι δείχνει. Η τουλάχιστον μόνον κρυφά, στους συντρόφους για τους όποιους είναι σίγουρος και σ' εκείνους που μπερδών να πλη-

ρώσουν. Καθώς δεν ξέρει ακριβώς τί μπορεί να κοστίζουν συμβαίνει συχνά να με πέρνει για έμπειρο γνώμονα. Βγάζει τότε από την τσέπη του ένα ρολόι, φυλαχτά, δαχτυλίδια, ένα βραχιόλι και με ρωτάει όμα προτείνοντας την λεία του:

— Είναι μάλαμα;

Η χρυσοχοϊκή δεν είναι το φόρτε μου, αλλά κάνω ό,τι μπορώ, τρίβω, ζυγιάζω, φάχνω να βρω μη γράφει πάνω τίποτα, και, όταν τα εξετάσω όλα καλή, αποφασίζω στην τύχη:

— Ναι, είναι χρυσάφι.

Ο Καντινό δεν θέλει περισσότερα, Μορφάζει ένα χαμόγελο και κρύβει τον θησαυρό στην καπνοσακούλα του.

— Καλή μέρα, σαρκάζει. Μόλις τελειώσει ο πόλεμος θ' ανοίξω ένα μαγαζί.

Άλλοτε βρίσκει πορτοφόλια, και μου δείχνει στην έπιστροφή ένα μάτσο μάρκα.

— Πόσα κάνουν;

— Αν μπορούσε να τ' άλλαξε όλ' αυτά σε φράγκα θα κολυμπούσε στον πλούτο, αλλά, στο μέτωπο, δεν υπάρχουν σαράφιδες: έτσι, για να πάρει δεκάρες, αναγκάζεται να πουλάει με έκπτωση.

— Ένα καστοάρινο για δέκα σφαίρες, βρίσκεις πως είναι ακριβά; Όχι, γελιέσαι. Κι' αν σου τύχαινε που λέει ο λόγος να αίχμαλωτιστείς δε νομίζεις πως θα σου ήταν χρήσιμο να έχεις γερμανικά λεφτά;

Γ' υπάρχουν πολλοί συνάδελφοι που αυτό το έμπόριο πειράζει στα νεύρα και που δεν μιλούνε για τον Καντινό παρά στραβομουτσουρίζοντας, αλλά έχω, τον βρισκω υπέροχο, ως και στα έλαττώματά του. Η συνείδησή του δεν είναι ίσως τόσο αυστηρή όσο ή δική μας, αλλά έχει την δική του αντίληψη του καθήκοντος, κι' έχει φκιάζει ένα είδος ήθικης δικής του με την όποια δεν συνθηκολογεί. Έτσι, ποτέ δεν βάζει χέρι σε γαλλικό πτώμα. Όταν βρίσκει κανένα, βάζει προσεχτικά τα πράγματά του κατά μέρος. «Στην άριστερή τσέπη, δεν μπορώ έτσι να γελαστώ...»—και τα φέρνει στον λοχαγό, με την πλάκα της ταυτότητας, χωρίς ν' αφαιρέσει πεντάρα.

Πράξεις που μας φαίνονται φριχτές του φαίνονται ατσουνού πολύ φυσικές και, μαζί, μ' αυτό, μπορεί να σου κάνει διδασκαλία για ένα μικρόλι σφαλματάκι. Κάποιο θράδυ, ένας συνάδελφος έχ' πολεμοχαρή ήρθε να του προσφέρει είκοσι φράγκα για να τον συνοδέψει στην περιπολία. Όφειλαν να φέρουν πίσω ένα κομμάτι συρματοπλεγμα, για να αποδείξουν πως είχανε φτάσει στην έχθρική γραμμή, κι' ήταν αυτό το καταραμένο κερματάκι σύρμα που ζητούσε στον Καντινό να πάει να κόψει για λογαριασμό του.

— Έσένα πούσαι συνηθισμένος, τί είναι για σένα; του είπε άνόητα.

Τι ήταν για αυτόν; Α δεν το χώνεψε.

— Θέλεις δηλαδή, γιατί πληρώνεις να πάω να με τσαλακώσουν για σένα; Θα πάζ να την κάνεις την περιπολία σου, κολοκούθα! Και θάρχομαι από πίσω: σου όρκίζομαι πως θα το κόψεις το κορδόνι...

Αυτό, είναι δλόκληρος ο Καντινό. Δεν θέλει να τον νομίζουν ίκανό να αποτιμήσει το θάρρος του, και καθώς του είναι άγνωστη ή λέξη μισοφόρος, μουρμουρίζει: «Δεν είμαι πουλημένος».

Μίαν άλλη μέρα, την έφκιάζε σ' έναν ύπολοχαγό. Είχε έρθει τελευταία και καινούργιος καθώς ήταν στο σύνταγμα, ήθελε να ιδεί τον διαβόητο δεκανέα του όποιου όλοι του διηγόντουσαν τα κατορθώματα, στο έργο. Παρατηρώντας ένα έγκαταλειμένο πολυδόλο πιό κοντά στα γερμανικά χαρακώματα παρά στα δικά μας, το έδειξε αδιάφορα στον Καντινό.

— Αν το φέρετε εδώ, του είπε, έχετε έκαστο φράγκα...

Ο ήρωας μας δεν έθύμωσε. Φάνηκε να ύπολογίζει την απόσταση μ' ένα βλέμμα, κι' έπειτα, κλείνοντας πονηρά το μάτι.

— Θα σου προτείνω μια συμφωνία, κύριε ύπολοχαγέ! πάμε κι' οι δύο μας και εισπράτουμε από πενήντα σφαίρες ο καθένας...

Ο νεαρός αξιωματικός άποσύρθηκε, πεισματωμένος, αλλά το άλλο πρωί, δγαίνοντας από το άμπρι του, όρθηκε στο πρώτο σκαλοπάτι το πολυδόλο που ο δεκανέας έπήγε κι' έφερε. Για τίποτα...

Έν τούτοις, άπέναντι στους άνωτέρους του, σπάνια επέτρεπε στον έαυτό του να κάνει παραξενιές, ο Καντινό. Στο στρατόνα διακήρυσε τον έαυτό του αντιμιλιταριστή, αλλά από την ήμέρα που μόρρεσε να ράψει ένα μάλλινο γαλόνι στο μανίκι του και ανάλαβε υπό τις διαταγές του όχτώ άντρες, εκατάλαβε την έννοια της κειθαρχίας κι' άρχισε να σέβεται εκείνους που έλεγε «γαλονάδες». Κολακεύεταν βλέποντας πως τον εκτιμούσαν οι αξιωματικοί του που άλλοτε δεν του μιλούσαν παρά για να τον φοβέρισουν με φυλάκιση, κι' αυτός που πρώτα περιφανευόταν πως ήταν ο άνθρωπος με τις περισσότερες ποινές του συντάγματος, σιγά-σιγά άρχισε να καμαρώνει που ήταν ο άνθρωπος με τα περισσότερα παράσημα: το στριπτιωτικό μετάλλιο και ή πράσινη και κίτρινη ταινία, με δύο «μπανάνες» και τρεις «ρόδες». Όχι μόνο δεν όρκιζότανε πια, όπως όταν ήμασταν στο θάλαμο, πως «θι καπελώσει με το καθίκι το λοχαγό», αλλά θα έριψοκινδύνευε το τομάρι του για να άποσπάσει έναν έπαινο.

— Είπε σαρκός, εξομολογιότανε. αλλά με διόρθωσε.

Απ' όλους τους ανωτέρους που συχαινότανε, δεν ήταν παρά ένας τού οποίου και μόνη ή θύμιση τον έκανε ακόμη να τρίζει τὰ δόντια : ήταν ένας ανακτιεταγμένος λοχίας, μεθύστακας και μοχθηρός, που ξεκούφαινε τὸ στρατόνα με τις φωνές του και τὸν ὀποιο ἢ μακρὰ του μύτη ήταν αἰτία νὰ τὸν ὀνομάσουν Δὸν μυτάρρα. Πολλές φορές ἐτόυτος εὕρισκε διασκέδαση, τις Κυριακές, νὰ τὸν κάνει νὰ κάνει μεταβολές στὸ προαύλιο, πολλές φορές τὸν εἶχε στείλει, γιὰ τὸ τίποτα νὰ κοιμηθεῖ στὸ πειθαρχεῖο, ὅταν ἢ παγωνιά ἔκανε τις πέτρες νὰ τρίζουν, πολλές φορές, ἰδίως, τὸν εἶχε προσβάλλει μπροστὰ στους συναδέλφους.

— Ἀλλοίμονό του ἂν μοῦ πέσει στὰ νύχια, μούγκριζε ὅταν οἱ παληοὶ ἀνέφεραν τ' ὄνομα του.

Τέτοια σύμπτωση φαινόταν πολὺ ἀπίθανη, καθὼς ὄλλος καρδανός εἶχε κρυφτεῖ τὸν καιρὸ τῆς ἐπιστράτευσης κι' ἐξακολουθοῦσε τὴν τέχνη τοῦ κράχτη στὶς στρατοπεδίες, μὰ μολαταῦτα τὸ θαῦμα ἔγινε. Μετὰ ἕνα χρόνο πολέμου, στὸ Ἄριουά, ποῖον εἶδαμε νὰ φτάνει με μίαν ἐνίσχυση : τὸν περίφημο αὐτὸ Δὸν μυτάρρα ἔκπτωτο, νικημένο, ἀτιμασμένο, ἕνα Δὸν μυτάρρα

ἀπλὸ στρατιώτη, τὸν ὀποῖο ξυλώθηκε τὸ γὰλόνι σὲ κάποια βρωμοδουλειά. Καὶ σὲ ποιὰ διμοιρία κατέταξαν τὸν παληὸ ; τὴ διμοιρία τοῦ Καντινὸ πὸν μόλις εἶχε γίνει λοχίας. Ἦταν δηλαδὴ αὐτὸ πὸν λένε μιά κακὴ τύχη...

Ἄν ὁ Καντινὸ παραξενεύτηκε πὸν ξαναβρῆκε τὸν Δὸν μυτάρρα με τὴν ἀπλή μανθὺα τοῦ καθωνιοῦ, ὁ ἄλλος παραξενεύτηκε πὸν πολὺ βλέποντας τὴ λεία του τοῦ πειθαρχεῖου γεμάτη παράσημα καὶ τὴν διμοιρίτη : πάλι αὐτὸς ἦταν ὁ πὸν ἀλλαγμένος ἀπὸ τοὺς δύο. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πιστέψει πὸς ἢ πρώτη κίνηση τοῦ Καντινὸ θὰ ἦταν νὰ ζητήσῃ ἐκδίκηση, ἐντοῦτοις, ἐδείχτηκε, γεμάτος ἀξιοπρέπεια — Δὸν μυτάρρα, εἶπε μ' ἕνα ὕψος ἐπίσημο στὸν παληὸ του τύρανο, δὲ θὰ ἐκδικηθῶ ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἄλλαξαν καὶ εἶσαι ὑπὸ τις διαταγές μου. Ὅχι δὲν εἶμαι γαϊδούρι καὶ πούλημένος σὰν καὶ σένα. Μονίχα, ἕνα χρόνο δλάκαιρο πὸν ἐψηνόμαστε, ἐσὺ ἔμεινες καταχωνιασμένος στὰ μετώπισθεν κι' ἕνα σωρὸ σύντροφοι σκοτώθηκαν ἀντὶς γιὰ σένα. Αὐτὸ, θὰ τὸ πληρώσεις. Λοιπὸν, σὲ εἰδοποιῶ, πὸς ἀπὸ σήμερα θὰ πολεμήσεις...

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. Κ. ΚΑΤΣΗΜΠΑΛΗ: Τὸ παιδί στὴν Ποίηση τοῦ Παλαμᾶ.

Τὸ κ. Γ. Κατσιμπαλὴ χωριστῶ δύο μεγάλες χαρὲς πὸν πῆρα διαβάζοντας ἐδῶ καὶ διὸ χρόνια δύο ξεχωριστές του μεταφραστικές ἐργασίες, με τὴ συνεργασία τοῦ κ. Θ. Στεφανίδη, ἔργων Ἑλλήνων ποιητῶν.

Θυμᾶμαι ὅταν τις διάβαζα ἀθέλητα ντὴ μνήμη μου ὀρχόταν ἕνας στίχος μόνος δὲν ξέρω κι ἐγὼ τίνος «Ἡ ἀγάπη μόνον βλέπει...»

Ἀλήθεια, αὐτὸς ὁ στίχος, ὁ μισός; ὁ ὀλόκληρος. δὲ θυμᾶμαι πειὰ τὸ ποίημα πὸν νὰ τοῦ ἦταν ὀραγε ἀρχή, μέση ἢ τέλος. Αὐτὸς ὁ στίχος λοιπὸν μοῦ ἔδωσε τὴν ἐξήγηση, τὴν ἀφορμή, τέλος τὸ γιὰ τὶ εἶνε ἐξαιρετικὰ αὐτὰ τὰ βιβλία.

«Ἡ ἀγάπη μόνον βλέπει...» ἄς μοῦ συγχωρεθῇ νὰ προσωπιῶ σ' αὐτὸν τὸν στίχο κάτι : «καὶ δημιουργεῖ...»

Ἔτσι δὲν σὰς φαίνεται ὁ στίχος πειὸ σωστὸς πειὸ ἀκέραιος σὲ νόημα;

Ἀφορμὴ τοῦ σημειώματός μου δὲν εἶνε οἱ παραπάνω ἐξαιρετικές μεταφράσεις πὸν γίνηκαν με ἀγάπη καὶ πίστη, ἀλλὰ ἕνα λιγισέλιδο βιβλιαράκι τοῦ ἴδιου συγγραφέα με τίτλο «Τὸ παιδί στὴν ποίηση τοῦ Παλαμᾶ». Ὅταν τὸ διαβάσεις κι ἐδῶ βλέπεις πὸς ἢ ἀγάπη ἔσχυψέ καὶ εἶδε, εἶδε κάτι

ἀπὸ τὰ λογῆς πρόσωπα καὶ πράγματα πὸν ἀγκάλιασε ἢ καρδιά κι ἢ σκέψη τοῦ μεγαλύτερου ποιητῆ μας.

Ὁ κ. Κατσιμπαλὴς ἀρχίζοντας με μικρὰ λόγια γιὰ τοὺς «λογῆς αὐτοχειροτόνητους κριτικούς κι ἀναμορφωτὲς τὰνα τὸν γραμμάτων μας καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς μας!» λέει, ἀφοῦ σκύνει καὶ δεῖ σὲ ὀλη τὴν πολύφωνη καὶ πλούσια σὰν τὴ δημιουργία μας Παλαμική ποίηση, πὸς ἕνα ἀπὸ τὰ πειὸ σημαντικὰ τῆς θέματα εἶνε καὶ τὸ θέμα τοῦ παιδιοῦ : κι ἐδῶ μόνον ἢ ἀγάπη τὸν κάνει καὶ μορεῖ νὰ παρακολουθεῖ, ἀφοῦ ξεχωρίσει, τὸ θέμα τοῦ παιδιοῦ μέσα ἀπὸ ὀλη τὴ δεσπόζουσα μεγάλην ἐπικήν ἁρμονία τῆς παλαμικῆς ὀρχήστρας καὶ τις παιητικές συχορδίες τὸν αἰσθημάτων καὶ τις σοφές τὸν σκέψεων μετατροπές.

Τὸ παιδί στὸν αἰσθημάτων τις παιητικές συχορδίες παρουσιάζεται καημὸς τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ποιητῆ καὶ τὸν ἀτόμων. Τὸ παιδί στὸν σκέψεων τις σοφές μετατροπές παρουσιάζεται σύμβολο, ἰδέα, χτυποκάρδι ὀλης τῆς φυλῆς καὶ χαιρετισμὸς μιὰς ἐλπίδας γιὰ τὸ μέλλον τῆς.

Τὸ τραγοῦδι τοῦ ποιητῆ γίνεται ἄλλοῦ μονόφωνο, συνθετικὸ πὸν ὀλοκληρώνει τὴ συγκίνησή του σὲ συγκίνηση διανοητικώτερη πλατύτερη : ἐδῶ φτάνοντας με τέτιο μεταχειρισμα, τὸ θέμα τοῦ παιδιοῦ περιμένει στοιχειὸ παιδαγωγικὸ νὰ μπει στὴν ὀλην ἀρχιτεκτονικὴ τῆς παλαμικῆς συμφωνίας.

Ὁ κ. Κατσιμπαλὴς με συγκινημένην ἀπλότητά μας κάνει νὰ τὸν παρακολουθήσουμε με πολὺ ἐνδιαφέρον σὲ ὀλη του τὴν ἐργασία, ἢ ἐργασία του αὐτὴ κυρίως τῆς καρδιάς : κι ἀλήθεια ἢ καρδιά μας εἶνε τὸ πρῶτο πὸν βαραίνει σὲ τέτοιου εἶδους ἐργασία : γιὰ νὰ κρίνεις κάτι — ἂν δὲν κάνω λάθος — πρέπει πρῶτα νὰ τὸ γνωρίσεις καλά, ἀλλὰ γιὰ νὰ γνωρίσεις κάτι πρέπει νὰ ἐνδιαφερθῆς γι αὐτὸ (ἰλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον δὲν εἶνε διάθεση ἀρνητική).

Τελειώνοντας τὸ σημειώμα μου αὐτὸ με τὴν ἀγαθότερη ἐντύπωση τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Γ. Κατσιμπαλὴ τῆς γεμάτης ἀπὸ εἰλικρίνεια καὶ ἀγάπη εὔχομαι μιὰ πλατύτερη κριτικὴ του γιὰ τὸ μεγάλο μας ποιητῆ. Δ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΗΣ 1929 ἕνα ΓΡΑΜΜΑ

Ἀγαπητὴ Πνοή,

Σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ καταχωρίσεις τὴν ἀπάντησή μου τούτη στὴν ἐπιθετικὴ κριτικὴ πὸν ἔγραψε ὁ κ. Τσιριμώκος ἐναντὶα στὴ μελέτη μου «Μπέρξον» ἐκδοσὴ Καλέργη, στὸ φύλλο τῆς «Νέας Ἐστία» (1 τοῦ Μάρτη 1929, με τὸ ἀρχικὸ : Ρ) καὶ πὸν ἢ «Νέα Ἐστία» ἀρνήθηκε νὰ δημοσιέψει. Τὸ γιὰ εἶνε γνωστὸ μόνον στὸ Γρ. Ξενοπούλο.

Σὲ τέσσερις πυκνοτυπωμένες στήλες ὁ κ. Τσιριμώκος κρίνει ἐμπειριστικῶτα καὶ ἀναλυτικὰ, ὀπως φαντάζεται, τὴν ἐκθεσή μου γιὰ τὴ φιλοσοφία τοῦ Μπέρξον. Δὲ θὰ προσπαθῆσω ν' ἀνασκευάσω τὴν κριτικὴ του, καθέννας ξέρει πὸς θυμωμένα ἔσπασματα θαναταστικά, ἐπιφωνήματα, εὐφρολογίες παρενθέσεις (sic καὶ ἄκου, ἄκου !) καὶ καλαμπούρια με τόσο κακὸ γοῦστο σάν ἐντροπία-ἐντροπή, δὲν ἀνασχευάζονται. Αὐτὸ ὀλα εἶνε ἀνυδράσεις τοῦ ἐρηθισμένου συναισθήματος, καὶ θὰ εἶχα μάθει πολὺ λίγα καὶ ἀπὸ τὴν ψυχολογία καὶ ἀπὸ τὸν Μπέρξον, ἂν δὲν ἤξερα : 1ο πὸς τὸ λογικὸ πολὺ σιχνότερα ἐληθεάζεται παρὰ πὸν ἐληθεάζει τις ἀμεσες βουλητικές καὶ συναισθηματικές ἀντιδράσεις, καὶ 2ο πὸς εἶνε δυσκολότατο, ἕναν ἄνθρωπο ἀποστεωμένο μέσα στις μηχανικὲς φόρμες τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐκφρασης καὶ ἰκανοποιημένο ἀπ' αὐτές, νὰ τὸν κανεὶς νὰ δεῖ με ἀπροκατάληπτα μάτια μίαν οὐσιαστικὴ πραγματικότητα, εἶτε μέσα στὴν ψυχὴ του, εἶτε στὸν ἔξω κόσμο.

Δὲ θὰ ἔμεινε λοιπὸν, παρὰ νὰ φάξω καὶ νὰ βρῶ τὰ ψυχολογικὰ ἐλατήρια τῆς ξαφνικῆς αὐτῆς ἀνίας τοῦ κ. Τσ. ἐναντίον μου, καὶ γὰ τὰ ἐκθέσω. Ἀλλὰ ὀμολογῶ πὸς δὲν ἔχω ὀλα τὰ χρειάζουμένα στοιχεία γιὰ κάτ τέτιο, καὶ οὔτε πὸν θὰ καταδεχόμεν νὰ τὸ κάνω. Τὸ κάτω-κάτω, δὲ μ' ἐνδιαφέρει προσωπικὰ ὁ κ. Τσ., ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε σωστὸ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ με ἀδικεῖ, καὶ μεσ' ἀπὸ μένα καὶ ἄλλους εὐσυνειδήτους ἐργάτες τῆς διανοητικῆς ἐργασίας τὸν ἀνίδεο καὶ πολλές φορές καλοπροαίρετο ἀναγνώστη, παίροντας τὸ αὐθαίρετο καὶ ἀπ' ὕψηλοῦ ἔγκυρο ἐκεῖ ὁ ὕψος, πὸν τρεμοκρατεῖ συχνὰ ὀσους ἔχουν ἀκόμα τὴν ἀφέλειο, σὰν καὶ μένα, νὰ σέβονται τ' ὀσρα μαλιὰ καὶ τ' ἀξιώματα.

Γιὰτὸ ὅτι τὸρα ἔχω φερθεῖ ἐξαιρετικὰ εὐγενικὰ στὸν κ. Τσ. Ἄκου πάντα με σεβασμὸ τις γνώμες του, ἀκόμα κι' ὅταν ἢ κρίση μου μοῦ ἔλεγε πὸς δὲ στέκονταν στὰ ποδια του. Καὶ τὸ μόνον σημειὸ τῆς κριτικῆς : τοῦ πὸν ἀληθινὰ με ἔθιξε, εἶνε ἐκεῖ ὀπου με ὀνομάζει «ἢ καλὴ Κα Λαμπριδῆ». Τοῦ ὀπόσχομαι πὸς δὲν θὰ τὸ ξανακάνω : γιὰτὸ με τέτιο τρόπο δόσαμε τὸ δικαίωμα σὲ πολλοὺς αὐτοτιτλοφορημένους διανοουμένους καὶ φιλοσόφους ν' ἀποφαινοῦνται ἀπὸ ὀλα καὶ νὰ νομίζου νὰ πὸς στὸ χέρι τους εἶνε τὸ «δεσμειν καὶ λύνιν». Γιὰτὸ τελειώνων, πὸς ἀποφασίζει ὁ κ. Τσ. ἂν ἐκθέτω σωστὰ ἢ ὀχι τὴ φιλοσοφία τοῦ Μπέρξον ; Πὸν ἂν παραβάλλει τὴ μελέτη μου με τὰ ἔργα του ἢ καὶ με κανένα ἔγκυρο ἔργο γι' αὐτὸν ; Κάπου-κάπου μόνον λέει : δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ λέει ὁ Μπέρξον αὐτὸ, τοῦτο «θὰ» ἔνοει. Ἀλλοίμονον ὀμως ἂν μπορούσε ὁ κ. Τσ. νὰ βγάλει «κατὰ συμπερασμὸν» τὴ θεωρία ἐνὸς Μπέρξον.

Ὁ κ. Τσ. ἀναγνωρίζει τέλος με κάποιαν ἐπιείκεια πὸς «θὰ» ἔχω φιλοσοφικὲς γνώσεις. Φταῖο καὶ σὲ τοῦτο : δὲ θέλησα ποτὲ νὰ ἐπιβληθῶ στήριγμένη σὲ διαλείματα καὶ Πανεπιστημιακῆς σπουδῆς. Ἀλλὰ θὰ μοῦ πει κανεὶς : ἂν δὲν ἔνοεις νὰ τὰ μεταχειριστῆς γιὰ νὰ κανεὶς ἐντύπωση σὲ ἀνθρώπους σὰν τὸν κ. Τσ., γιὰτὸ τὰ πῆρες τότε ; Καὶ δὲν θὰ ἔχω νὰ τοῦ ἀπαντήσω τίποτα.

Ἀς ἐξελευχίσουμε ὀμως καὶ μερικὰ σημεία ὀπου ἢ κριτικὴ του ἔχει κάποια σοβαρότητα : Κατηγορεῖ πρῶτα τὸ ἐκλαϊκευτικὸ βιβλίον λαϊκῆ ὀμως εἶνε ἢ ἔδωσῃ μας μόνον ἀπὸ τὴν τιμὴ τῆς, πρῶτα πὸν ἐπιβάλλει πολλές θυσιές καὶ στὸν ἐκδοτῆ καὶ σὲ μένα. Δὲ δεχόμεστε ὀμως κανένα ἔσπεσο στὴν ποιότητα καὶ ὀποστηρίζω πὸς τὸ περιεχόμενο τὸν μικρῶν αὐτῶν βιβλίων μορεῖ ἄξια καὶ παράξια νὰ σταθεῖ δίπλα στὰ πειὸ σοβαρὰ.

Ἄν ἤμουν τόσο καταφερτζοῦ ὀσο ὁ κ. Τσ. νομίζει ὅτι εἶμαι χορατατζοῦ με τὸ Μπέρξον, καὶ ἂν ἤθελε νὰ τὴν παραγγεῖσω με κοινοτύπους μακαρονισμοὺς καὶ σαχλανάλατες μὲν — δὲ ἀντιθέσει, θὰ μπορούσα με ἢσχη συνειδητικῆς ἔδρας στὸ Πανεπιστήμιο. Οἱ «Μελέτες» προϋποθέτουν ἕνα κοινὸ μορφωμένο, πὸν ἐπιζητεῖ νὰ πλατύνει τὴ μόρφωσή του καὶ δὲ φοβάται νὰ ξαναζητεῖ νὰ πλατύνει τὴ μόρφωσή του καὶ δὲν φοβάται νὰ ξαναδιαβάσει καὶ διὸ καὶ τρεῖς φορές μιὰ φράση. Γιὰτὸ ὀλα στὸν κόσμο δὲν εἶνε ἄπλᾶ καὶ δὲ λέγονται με αὐτονόητο τρόπο. Μιὰ περίοδο σὲ μιὰ μελ τῆ προϋποθέτει ὀλα ὀσα προηγήθηκαν καὶ εἶνε τοῦλάχιστο κακόβουλο νὰ τὴν περᾶσει κανεὶς ἔσπεσμα, ἀλλάζοντας καὶ τὰ κόμματα τῆς, γιὰ νὰ δείξει πὸς δὲν ἔχει νόημα.

Ὅσοι διάβασαν τὶ λέω γιὰ τὴ μελέτη τοῦ κ. Κατσιμπαλὴ γιὰ τὸν ἴδιο φιλόσοφο, πὸς δηλ. ἢ πορεία τῆς αὐτῆς τὰ πλά στὰ δύσκολα εἶνε σχεδὸν παιδαγωγικὴ, θὰ καταλάβουν γιὰτὸ ὁ κ. Τσ. τὴν προτιμᾶ ἀπὸ τὴ δικὴ μου. Ἄν ἢ ξεκάθαρη αὐτὴ ὀλόκληρη εἶνε εἰς βίους τῆς πολύμερης ἀποψῆς τῆς θεωρίας, εἶνε τοῦλάχιστο ἔσπεσμα, καὶ δὲν μορεῖ κανεὶς νὰ κατηγορήσει τὸν κ. Τσ. πειδὴ προτιμᾶει ascenseur ἀπ' ἕνα σκαρφάλωμα.

Ὁ κ. Τσ. χτυπᾶει τέλος καὶ τὴ γλῶσσα μου : ἀλήθεια ἢ δημοτικὴ μου πο-σπαθεῖ νὰ ξεφυγε τὴν ἄχρωμη ἐκείνη «καθομιλουμένη» τὸν σαλονίων με τὸ φτωχὸ λεξιλόγιο καὶ νὰ φέρει κάποιο τόνονοχησιμοποιώντας γνήσια δημοτικὰ χροπιαστὰ ριζικά γιὰ ἀφαιρεμένες διανοητικὲς ἔνοιες. Μ' ἕναν ἀληθινὸ γνώστη τοῦ μηχανισμοῦ τῆς γλώσσας μας θὰ

ήμουν προύθυμη να συζητήσω σε μερικά σημεία· όχι όμως με κάποιον, που καμώνεται πως δεν καταλαβαίνει λέξεις σαν: ξεκρίνει, μεταγυρίζει, φτιάνεται, συνειδητός. Άλλά «συνειδητός άνθρωπος του αιώνα μας» είναι εκείνος, κ. Τσιριμώκο, που παρακολουθεί τα ιδιαίτερα ζητήματα που ενδιαφέρουν τους φωτισμένους κύκλους σε όλες τις χώρες, που δε βιάζεται να καταδικάσει κάθε τι νέο, που παθαίνεται από τα προβλήματα που δοθούν τη γενιά του, και ίσως, προσθέτοντας και το εθ, που δεν μιλεί όταν η γνώμη του δεν στηρίζεται σε ειδικότητα και βέβαιη πείρα.

Τώρα, δεν ξέρω τι ήταν «κακότερο» ότι είχα τη νόστιμη αφέλεια να παρακαλέσω εγώ ή ίδια τον κ. Τσιριμώκο να μου κάνει κριτική, ή ότι την πήρα τόσο κατάκαρδα, ώστε να του απαντήσω με τόσο πολλά λόγια;

ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

ΚΑΤΗΦΟΡΟΣ Νο 2

Βρε άσολφέ, είναι να γελάει κανείς! 'Ο άνθρωπος ακόμα δε καλοστάθηκε απ' το κακό που 'παθε εξαιτίας της αλήθειας κείνης «Οδύσειας» κ.λ.π., και να, κι' ένα άλλο, άμέσως-άμέσως, ακόμα πιο κωμικό, πιο βαρβάτο.

Ταλαίπωρε και άξιε Γρηγόριε Ξερόπουλε! Έχεις δίκιο που ταραχτήρες τώρα δά σαν να πρόκειται ν' απαγγείλω τη καταδίκη σου! Χά! Μά επί τέλους όμως, είναι αλήθεια ή δεν είναι, πως σ' ένα κάποιο φυλλάδιο του περιοδικού σου «Νέα Έστία», δημοσίευσες ένα διήγημα του Φεντόρ Ντοστογιέφσκι; κι' ότι το διήγημα τούτο είχε τίτλο «Ο Θάνατος»; κι' ότι ήταν μεταφρασμένο από έναν κάποιο Βουγιουκλάκη για Κουγιουκλάκη; Μίλησε.

Λοιπόν, ε, άνθρωπε του Θεού, μη στραβομουτσουναίξεις πάλι. Τι να γίνει, πρέπει να λέμε τα συκα-συκα, δεν είν έτσι; Το διήγημα αυτό, ούτε από μακριά πέρασε, από του να 'ναι του Ντοστογιέφσκι—καταλαβαίνεις; Μιά ιδιοτροπία, ένα άστειο—ο θεός ξέρει τι να 'ταν—αυτουνοού του κάποιου κυρίου Κουγιουκλάκη για Βουγιουκλάκη, να γράψει δικό του πρωτότυπο διήγημα και να στο στείλει τάχα για μετάφραση (και τι μετάφραση) έγινε αττία να τηνε πάθει και πάλι...

"Άνθρωπε του Κατήφορου!..

Στο κάτω-κάτω πρόσεχε και λίγο, τώρα στερνά, αρχίνησες να παίρνεις μεγάλο κατήφορο... είναι δουλειά αυτή;

ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΒΛΑ

'Ο Ξερόπουλος, μ' όλη τη κουτοπονηργιά που τότε χαρακτηρίζει, θέλοντας να βγει άσπροπρόσωπος από κείνη τ'η γκάφα του που ξεσκέπασε ή «Πνοή», κάθισε και σφίστηκε ένα στρατήγημα που μ'ας έκανε να γελάσουμε για καλά! Στο τελευταίο φύλλο του περιοδικού του, δημοσιέβει ένα γράμμα από την Χιμανόβσκαγια του Ν. Καζαντζάκη (ά-πάνου στο θόρυβο, φανταστείτε ποιά διαβολική σύμπτωση!), που λέει πως το ποίημα κείνο δεν ήτανε δικό του. Ναι δά, ούτε κουβέντα να γίνεται

γι' αυτό, ότι το ποίημα κείνο δεν ήτανε του Καζαντζάκη, κι' αυτό από μ'ας μόνο το 'μαθες κυρίε και άξιε Γρηγόριε, κι' άς κάνεις τον άπονήρηφο. Σου ταιριγιάζει τόσο αυτό άλλωστε! Γιατί βέβαια, δε θά μ'ας περάσεις τόσο άπλοίκους, για να χάσουμε άψε-οβήσε πως τάχα το γράμμα αυτό, ταχυδρομήθηκε γνήσια υπό την Χιμανόβσκαγια, από τον «άγλαπητό ποιητή σου», και ότι δε φαιμρικαρίστηκε απ' τη στενοκεφαλιά και τη κατεργαριά σου... Τελεία και πάβλα. N.Π.

Υ. Γ. Τη τελευταία στιγμή, μαθαίνουμε, πως το γράμμα του Καζαντζάκη δεν είναι διόλου πλαστό, μά γνήσιο, κι' από την Χιμανόβσκαγια σταλμένο. Μά ξέρετε από ποιο καιρό; Έδω και 4-5 μήνες. Μά ο άνθρωπος του «Κατήφορου», έχοντας τα χαρακτηριστικά που του άραδιάζουμε άρα-πάνου, δεν το δημοσίεψε, και καταλαβαίνει καθένας το γιατί. Μά μόνο για σάν ήρτε το πρώμα στη δημοσιότητα, θέλοντας και μή, το δημοσίεψε. Και λοιπόν αυτό το τελευταίο—ε; τι λέτε; — είναι ικανό να δείξει τον άνθρωπο, σ' όλη του την ύποσταση....

ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗ

Την έπαθε ή «Έστία» με την φοβερή πολυπραγμοσύνη της. Σ' ένα της άρθριδιο με τον τίτλο «Ο Όμηρος των νέων» ειρωνεύτηκε με πικρή άγανάκτηση κάποιους στίχους γύρω από τους οποίους είχε δημιουργηθεί ένα μικροεπισόδιο που πρώτοι έμεις έφεραμε στην δημοσιότητα.

Την πληροφορούμε λοιπόν ότι το ποίημα αυτό δεν είνε καθαυτό του ποιητή που το ύπογράφει. Έγράφτηκε από ένα νέο πάνω στο ύφος του Καζαντζάκη και στάλθηκε σε κάποιον άσπονδο φίλο της (όρα δίκες για τίτλους κλπ.) ο οποίος το δημοσίεψε πρωτοσέλιδο με την ιδέα πως είνε έργο «παληού». Έπερμένως το πρότυπο θά έπρεπε να είνε ο στόχος της ειρωνείας της «Έστίας» κι' όχι ο νέος ποιητής που έγραψε την παρωδία του.

'Αλλά ή «Έστία» την έπαθε πάλι όπως όλοι όσοι άνακατεύονται σε ζητήματα ξένα... Ου γάρ έρχεται μόνον-λέει ή παροιμία. Το χειρότερο όμως είνε πως αυτή ή γεροντική της έπιμονή την έμποδίζει από το να συμμαζευτεί τουλάχιστον για το μέλλον.

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

'Απ' το Σικάγο, τη πόλη που φιλοξενεί τους συμπατριώτες, μ'ας ήρθε το «Αναμνηστικό Λεύκωμα της έκει Έλληνικής Παροικίας για το 1929», μία πολυτελέστατη έκδοση, αληθινό κομψοτέγνημα. Μοιράστηκε σε μία χοροεπερίδου δπου συναθροίστηκε όλο το Έλληνικό στοιχείο, και που τήνε διοργάνωσε έπιτροπή του Καθεδρικού νιού και Σχολείου «Άγιος Βασίλειος» Σικάγου. Είναι πολύ περιποιημένο, περιέχει καλή λογοτεχνική ύλη, και γενικά μ'ας έκανε να πιστέψουμε, πόσο έχει προσδέσει το Έλληνικό στοιχείο που βρίσκεται στα ξένα, και εξαιρετικά στο Σικάγο.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο του Καθεδρικού Ναού, άξιζει κάθε έπαινος, αληθινά, για την ωραία πρωτοβουλία του.